

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Dohoda o vině a trestu a prohlášení viny

Veronika Koldinská

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika KOLDINSKÁ**
Osobní číslo: **R18M0174P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Dohoda o vině a trestu a prohlášení viny**
Zadávací katedra: **Katedra trestního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Odklony v trestním řízení
3. Historický exkurz
4. Dohoda o vině a trestu v české právní úpravě
5. Prohlášení viny
6. Komparace se zahraniční právní úpravou
7. Úvahy de lege ferenda
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, 942 s. ISBN 978-80-7502-550-0.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
- ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, 128 s. ISBN 978-80-87576-30-4.
- TIBITANZLOVÁ, Alena. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, 355 s. ISBN 978-80-7502-319-3.
- ZŮBEK, Jan. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 320 s. ISBN 978-80-7598-245-2.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 8. srpna 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Dohoda o vině a trestu a prohlášení viny“ zpracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny.

Karlovy Vary, březen 2023

.....
Veronika Koldinská

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala doc. JUDr. Janu Kocinovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za odborné vedení a cenné rady.

SEZNAM ZKRATEK POUŽITÝCH V TEXTU

ČAK	Česká advokátní komora
DoVT	dohoda o vině a trestu
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EÚLP	sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
Listina	usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
TOPO	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
tr. por.	zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok
tr. řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
tr. zák.	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZSM	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK POUŽITÝCH V TEXTU	6
ÚVOD.....	9
1. ODKLONY V TRESTNÍM ŘÍZENÍ.....	11
1.1. Pojem odklonu v trestním řízení.....	11
1.2. Charakteristické znaky odklonů v trestním řízení.....	12
1.3. Instituty řazené mezi odklony v trestním řízení.....	14
1.3.1. Problematika zařazení dohody o vině a trestu mezi odklony.....	15
1.4. Důvody zavádění odklonů do českého právního řádu, jejich podstata a účel...	16
1.4.1. Restorativní justice.....	17
1.4.2. Racionalizace trestní justice.....	18
1.5. Memorandum o součinnosti NSZ a ČAK.....	19
1.6. Statistické údaje o aplikaci dohody o vině a trestu	21
2. HISTORICKÝ EXKURZ	23
2.1. Původ a vývoj institutu dohody o vině a trestu.....	23
2.2. Zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu	24
2.2.1. Argumenty pro a proti.....	26
3. DOHODA O VINĚ A TRESTU V ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVĚ	34
3.1. Základní charakteristika.....	34
3.2. Rozpor s vybranými základními zásadami trestního řízení	36
3.2.1. Zásada materiální pravdy	37
3.2.2. Zásada presumpce nevinny	39
3.2.3. Zásada vyhledávací a zásada oficiality	41
3.2.4. Zásada volného hodnocení důkazů	42
3.2.5. Zásada ústnosti a zásada bezprostřednosti	42
3.2.6. Zásada veřejnosti	43
3.2.7. Shrnutí.....	44
3.3. Fáze dohodovacího řízení	44
3.3.1. Sjednávání dohody o vině a trestu	44
3.3.1.1. Podmínky aplikace dohody o vině a trestu v trestním řízení	45
3.3.1.2. Proces sjednávání dohody o vině a trestu	48
3.3.1.3. Náležitosti dohody o vině a trestu.....	51
3.3.1.4. Poškozený a jeho práva při jednání o dohodě o vině a trestu	53
3.3.2. Řízení o schválení dohody o vině a trestu.....	53
3.3.2.1. Přezkoumání návrhu na schválení dohody o vině a trestu	55
3.3.2.2. Veřejné zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu.....	55
3.3.2.3. Rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu.....	56
4. PROHLÁŠENÍ VINY.....	59

5. KOMPARACE SE ZAHRANIČNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU	62
5.1. Vybrané aspekty dohody o vině a trestu v právní úpravě Slovenské republiky	62
6. ÚVAHY DE LEGE FERENDA	66
ZÁVĚR	68
RESUMÉ	69
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	70

ÚVOD

Předkládaná diplomová práce s názvem „Dohoda o vině a trestu a prohlášení viny“ se zabývá problematikou stejnojmenných institutů trestního práva procesního v právním řádu České republiky. Institut dohody o vině a trestu je nejmladší formou odklonu v českém trestním řízení. Součástí právního řádu České republiky je od 1. 9. 2012, kdy jej po několikaletých snahách zákonodárce zavedl novelou tr. řádu provedenou zákonem č. 193/2012 Sb. Od jeho zavedení si zákonodárce sliboval především zrychlení a zjednodušení průběhu trestního řízení. Právě průtahy v trestním řízení jsou totiž jedním z nejzávažnějších problémů justice v České republice a obecně v zemích kontinentálního typu právní kultury. Naproti tomu v zemích s právním systémem *common law*, kde má institut dohody o vině a trestu své kořeny, se tento problém projevuje zcela výjimečně.¹ Institut dohody o vině a trestu je v české aplikační praxi využíváný přes 10 let, k jeho výraznějšímu uplatňování však začalo docházet až po 1. 10. 2020, kdy nabyla účinnosti novela tr. řádu provedená zákonem č. 333/2020 Sb. Předmětná novela, kromě toho, že výrazně uvolnila pravidla týkající se využívání institutu dohody o vině a trestu, zavedla do právního řádu České republiky také zcela nový institut prohlášení viny, který má rovněž přispět k významnému urychlení a usnadnění trestního řízení.

Cílem diplomové práce je komplexně představit a rozebrat institut dohody o vině a trestu a prohlášení viny v českém právním řádu, a to zejména prostřednictvím analýzy současné právní úpravy, jejího zhodnocení a navržení možných zlepšení. Práce se také zaměřuje na komparaci české a slovenské právní úpravy institutu dohody o vině a trestu. K dosažení těchto cílů je využita analytická a komparativní metoda.

Text diplomové práce je bez úvodu a závěru rozčleněn do šesti hlavních kapitol. Jsou jimi *Odklony v trestním řízení*, *Historický exkurz*, *Dohoda o vině a trestu v české právní úpravě*, *Prohlášení viny*, *Komparace se zahraniční právní úpravou* a *Úvahy de lege ferenda*.

První kapitola se zabývá odklony v trestním řízení v jejich obecné rovině. Vzhledem k neexistenci legální definice pojmu odklon v trestním řízení jsou v

---

¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

rámci této kapitoly odklony vymezeny zejména pomocí jejich definičních znaků. Po úvaze o tom, zda je vůbec možné dohodu o vině a trestu řadit mezi odklony v trestním řízení, následuje uvedení důvodů, které vedly k zavádění odklonů do českého právního řádu. Diplomová práce se dále věnuje Memorandu o součinnosti NSZ a ČAK a statistickým údajům o aplikaci institutu dohody o vině a trestu v praxi.

Druhá kapitola je určitým exkurzem do historie institutu dohody o vině a trestu a jeho zavedení do právního řádu České republiky. Velká část této kapitoly je také věnována argumentům odborné veřejnosti pro a proti zavedení tohoto institutu.

Samotným jádrem diplomové práce je potom její třetí kapitola rozebírající platnou právní úpravu institutu dohody o vině a trestu v právním řádu České republiky. Platnou právní úpravou jsou myšleny především zákonné podmínky, za nichž může být dohoda o vině a trestu sjednána, proces jejího sjednávání mezi státním zástupcem a obviněným a samozřejmě také proces jejího schvalování soudem. Zvláštní pozornost je věnována nesouladu dohody o vině a trestu s vybranými základními zásadami trestního řízení. Na tuto kapitolu plynule navazuje čtvrtá kapitola s analýzou právní úpravy institutu prohlášení viny.

Pátá kapitola se zaměřuje na komparaci některých rozdílů mezi českou a slovenskou právní úpravou institutu dohody o vině a trestu a zhodnocení, jaký je jejich vliv na trestní řízení.

Šestá a zároveň poslední kapitola diplomové práce se zaměřuje na identifikaci současných nedostatků v právní úpravě institutu dohody o vině a trestu a nabízí konkrétní návrhy jejich řešení s cílem přispět ke zlepšení právní úpravy institutu dohody o vině a trestu a jejímu většímu využívání v praxi.

Diplomová práce vychází z právního stavu ke dni 31. 3. 2023.

1. ODKLONY V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

1.1. Pojem odklonu v trestním řízení

Odklony v trestním řízení jsou specifickou podkategorií v rámci tzv. zvláštních způsobů řízení upravených v hlavě dvacáté tr. řádu (§ 290 – § 314s). Tr. řád však s pojmem odklonu nikde výslovně nepracuje a jeho legální definice není obsažena ani nikde jinde v českém právním řádu jako celku. Vždy se tedy jedná spíše o subjektivní pohled toho kterého autora na danou problematiku a žádnou z dosud existujících definic obsažených v učebnicích a odborných textech tak nelze považovat za všeobecně platnou a závaznou.

Komentářová literatura k pojmu odklonu dosti široce uvádí: „*Odklon v trestním řízení (angl. i franc. „diversion“) umožňuje odchýlení od běžného průběhu řízení, a to buď k určitému zkrácenému či sumárnímu řízení („summary proceedings“), nejčastěji za využití trestního příkazu či schválení dohody o vině a trestu, anebo k vyřízení státním zástupcem či soudem, jenž nedospěje k vyslovení viny, a tím k uložení klasické trestní sankce (např. různé formy podmíněného zastavení trestního stíhání, odstoupení od trestního stíhání a narovnání), anebo dokonce k mimosoudnímu vyřízení věci v rámci jiného typu řízení (např. ve správním řízení).*“² Zde nelze nechat bez povšimnutí, že Šámal pod pojem odklonu řadí též vyřízení věci v rámci jiného typu řízení. Pokud by se však věc řešila v rámci správního řízení, jak autor ve své definici příkladem uvádí, jedná se zcela jistě o institut obligatorního postoupení věci jinému orgánu³ a nikoliv o odklon, když předmětný skutek vůbec není trestným činem.

Dále například Jelínek ve své učebnici pojem odklonu v nejširším slova smyslu zjednodušeně vymezuje jako alternativu standardního trestního řízení a dále uvádí, že odklon „*je odchylkou od typického průběhu trestního procesu a znamená, že trestní řízení nedospěje do svého obvyklého konce, do vynesení odsuzujícího rozsudku, nedojde k vyslovení viny, k uložení klasické trestní sankce, ale řízení se od této cesty „odkloní“ a trestní věc se vyřídí jinak, velmi často tak, že se trestní stíhání zastaví, což je další charakteristický znak odklonu.*“⁴

---

² ŠÁMAL, P. § 307 [Podmínky pro rozhodnutí]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3476–3477.

³ Srov. § 171 odst. 1, § 222 odst. 2 a § 257 odst. 1 písm. b) tr. řádu.

⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 792.

Provozník⁵ naopak odklony příhodně vymezuje pomocí jejich definičních znaků. Na odklony může být dle jeho názoru nahlíženo v zásadě ze dvou úhlů pohledu a na tomto základě odklony dále rozlišuje na odklony *largo sensu* a odklony *stricto sensu*. Z tohoto rozdělení odklonů je vycházeno i v následující podkapitole při popisu charakteristických znaků odklonů, kterými se odlišují nejen od standardních postupů v trestním řízení, ale i od ostatních zvláštních způsobů řízení.

1.2. Charakteristické znaky odklonů v trestním řízení

Společnými (obecnými) znaky všech odklonů, tedy jak odklonů *largo*, tak *stricto sensu*, po vzoru Provozníka jsou:

a) Nenárokovost

Obviněný nemá na uplatnění odklonu právní nárok. V souladu s právem na spravedlivý proces, zakotveným v čl. 36 odst. 1 Listiny, požívá obviněný vždy pouze práva na provedení standardního trestního řízení. Aplikace odklonu je pouze fakultativním způsobem vyřízení věci, což znamená, že se příslušný orgán činný v trestním řízení nemusí obligatorně zabývat splněním podmínek pro jeho uplatnění.⁶ Rozhodnutí o odklonu je v kompetenci soudce nebo státního zástupce, kteří zvažují všechny relevantní okolnosti případu a rozhodují o tom, zda je odklon v daném případě vhodný a spravedlivý.

b) Souhlas obviněného

Aby nedošlo k porušení čl. 6 EÚLP, popř. čl. 36, 38 a 40 Listiny, tedy obecně uznávaného práva každého na spravedlivý proces a na řízení před soudem, který smí jako jediný rozhodovat o vině a trestu za trestné činy, nelze použití odklonu obviněnému vnutit proti jeho vůli. Základní podmínkou pro uplatnění odklonu je proto souhlas obviněného s takovým vyřízením věci.⁷ Souhlasem se obviněný „dobrovolně podvoluje omezením či povinností vyplývajícím z rozhodnutí o odklonu a vzdává se také práva na řádný průběh procesu zahrnující

---

⁵ PROVAZNÍK, J. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekodifikací. *Trestněprávní revue*, 2016, č. 4, s. 79-85.

⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2004, sp. zn. 5 Tdo 347/2004.

⁷ TERYNGEL, J. K některým otázkám podmíněného zastavení trestního stíhání. *Bulletin advokacie*, 1995, č. 9, s. 17.

právo na řízení před nezávislým a nestranným soudem“⁸ Vedle toho obviněný svým souhlasem v souladu s principy restorativní (obnovující) justice vyjadřuje též vůli obnovit narušený vztah mezi ním a poškozeným, což je zřejmě vůbec nejdůležitějším účelem odklonů v trestním řízení.⁹

c) Úspěšné uplatnění odklonu vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté

Odklony poskytují možnost konečného rozhodnutí v trestní věci a nejsou tedy pouze odchylkou od tradičního postupu v trestním řízení zaměřenou jen na zjednodušení některé jeho fáze.

d) Nutnost vzájemné spolupráce stran

K úspěšnému uplatnění odklonů je zpravidla vyžadováno aktivnější zapojení a spolupráce stran, než je tomu v případě standardního postupu v trestním řízení. Většinou se jedná o zvýšení nároků na aktivitu obviněného, který se již nemůže jen nechat vést průběhem trestního řízení, ale je od něj vyžadována určitá činnost.

e) Zrychlení a zjednodušení trestního řízení

Posledním z obecných znaků odklonů je ve světle racionalizace systému trestní justice důraz na zrychlení a zjednodušení trestního řízení, kdy dalším účelem odklonů je zlepšit efektivitu trestního řízení tím, že v některých, zejména jednodušších případech nemusí orgány činné v trestním řízení neúčelně vynakládat své prostředky, čas a lidské kapacity, které mohou díky tomu využít efektivněji při řešení složitějších případů. Odklony jsou tak v české právní teorii chápány primárně jako prostředek řešení přetíženosti orgánů činných v trestním řízení,¹⁰ zejména soudů. Také z tohoto důvodu může o aplikaci odklonu rozhodovat nejen soud, nýbrž již státní zástupce v přípravném řízení, jak už bylo ostatně uvedeno výše.

Specifickými znaky výhradně odklonů *stricto sensu* jsou vedle výše uvedených znaků obecných následující:

---

⁸ ŠČERBA, F. Odklon jako sankční opatření. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 2, s. 33-36.

⁹ TIBITANZLOVÁ, A. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, s. 51.

¹⁰ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 14.

a) Řízení končí bez vyslovení viny obviněného a bez uložení trestu

Významným rysem odklonů v užším smyslu je, že trestní řízení v daném případě končí bez prohlášení viny obviněného a bez uložení trestu. Tyto alternativní způsoby řešení trestních věcí totiž představují samostatná sankční opatření odlišná od trestů.¹¹ Jejich cílem je na rozdíl od trestů především resocializační a výchovný účinek, kterého má být dosaženo bez stigmatizace obviněného.

b) Výsledek řízení reflektuje potřeby obviněného nebo poškozeného

Výsledek trestního řízení při odklonu maximálně odráží potřeby obviněného a poškozeného, především na jehož zájmy je kladem důraz. Tato strategie má vést k pozitivní motivaci obviněného, aby odstranil negativní následky svého činu pro poškozeného pod příslibem prospěšného výsledku pro něho samotného.

c) Jsou uplatnitelné pouze v případě trestných činů, u kterých je dána jak skutková, tak právní jednodušeost¹²

Aplikace odklonů v užším smyslu je omezena pouze na trestné činy kvalifikované jako přečiny,¹³ případně závisí na výši trestní sazby, jako je tomu v případě odstoupení od trestního stíhání v řízení o provinění.¹⁴ V právní teorii se někdy objevuje termín „méně závažné trestné činy“¹⁵, který však není zcela vhodný, když například trestný čin usmrcení z nedbalosti, upravený v § 143 tr. zák., za „méně závažný trestný čin“ považovat nelze.

1.3. Instituty řazené mezi odklony v trestním řízení

Mezi odklony v trestním řízení bývají tradičně řazeny instituty podmíněného zastavení trestního stíhání, resp. podmíněné odložení podání návrhu na potrestání ve zkráceném přípravném řízení, narovnání, resp. podmíněné odložení věci při schválení narovnání ve zkráceném přípravném řízení, řízení o schválení dohody o vině a trestu, odstoupení od trestního stíhání v řízení o provinění a trestní příkaz. S ohledem na to, že neexistuje legální definice pojmu odklon v trestním

¹¹ TIBITANZLOVÁ, A. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, s. 50.

¹² Tamtéž, s. 47.

¹³ Dle § 14 odst. 2 tr. zák. jsou přečiny všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž tr. zák. stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

¹⁴ Dle § 70 odst. 1 ZSM lze odstoupit od trestního stíhání mladistvého v případě řízení o provinění, na které tr. zák. stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta.

¹⁵ PROVAZNÍK, J. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekodifikací. *Trestněprávní revue*, 2016, č. 4, s. 79-85.

řízení, záleží to, jaké instituty budeme za odklony považovat v první řadě na tom, jak si samotný pojem odklonu vymežíme a jaké atributy od něj budeme požadovat.¹⁶

1.3.1. Problematika zařazení dohody o vině a trestu mezi odklony

Zejména ohledně zařazení institutu dohody o vině a trestu mezi odklony v trestním řízení mezi odbornou veřejností nepanuje jednotná shoda. Například Provazník¹⁷ a Zůbek¹⁸ shodně řadí dohodu o vině a trestu mezi odklony v širším pojetí. Naopak autoři jako Tibitanzlová¹⁹ či Ščerba²⁰ se zařazováním dohody o vině a trestu mezi odklony výslovně nesouhlasí.

Já osobně se přikláním k první skupině autorů a jsem toho názoru, že můžeme institut dohody o vině a trestu považovat za formu odklonu v trestním řízení jako zvláštní odchylku od standardního průběhu trestního řízení, ačkoli jsem si vědoma určitých odlišností dohody o vině a trestu od jiných forem odklonů v českém trestním řízení.

Dohoda o vině a trestu naplňuje všechny výše uvedené obecné znaky odklonů: jedná se o fakultativní způsob vyřízení trestní věci, na který nemá obviněný právní nárok, její uzavření je podmíněno souhlasem obviněného, který se na jejím sjednávání musí současně aktivně podílet, a v neposlední řadě pak dohoda o vině a trestu představuje prostředek racionalizace systému trestní justice, když v případě jejího úspěšného uplatnění se především zrychluje a zjednodušuje průběh trestního řízení před soudem, zejména proces dokazování.

Pokud jde o zájmy poškozeného, i ty jsou v rámci řízení o dohodě o vině a trestu částečně chráněny. Poškozenému je zaručena účast v dohodovacím řízení k uplatnění svých nároků a možnost podat odvolání proti rozsudku, kterým se schvaluje sjednaná dohoda o vině a trestu, ovšem pouze proti výroku, který se týká jeho nároku. Zčásti se zde projevují i prvky restorativní justice, jelikož je dle

---

¹⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 793-794.

¹⁷ PROVAZNÍK, J. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekonstrukcí. *Trestněprávní revue*, 2016, č. 4, s. 79-85.

¹⁸ ZŮBEK, J. Odklony v trestním řízení a jejich současná i budoucí klasifikace. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 3, s. 53-59.

¹⁹ TIBITANZLOVÁ, A. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, s. 58-60.

²⁰ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 19.

§ 175a odst. 5 tr. řádu státní zástupce při sjednávání dohody o vině a trestu povinen dbát na zájmy poškozeného.

Od ostatních odklonů v užším pojetí se však dohoda o vině a trestu výrazně odlišuje právě tím, že zde a contrario dochází k vyslovení viny obviněného a uložení trestu, když sjednanou dohodu o vině a trestu schvaluje soud odsuzujícím rozsudkem. V neposlední řadě dohoda o vině a trestu nespĺňuje podmínku aplikovatelnosti pouze v případě „méně závažných trestných činů“, resp. trestných činů, u kterých je dána skutková a právní jednoduchost, jelikož od účinnosti novely tr. řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb., tj. od 1. 10. 2020 lze dohodu o vině a trestu aplikovat u všech trestných činů, tedy včetně zvlášt' závažných zločinů.

1.4. Důvody zavádění odklonů do českého právního řádu, jejich podstata a účel

Období po listopadu 1989 bylo na území České republiky spojeno mimo jiné s výrazným nárůstem kriminality a výskytem kvalitativně nových druhů složitých trestných činů, který měl za následek vyčerpání kapacity českých věznic, přetížení orgánů trestní justice, zejména soudů, a z toho důvodu neúnosné prodloužení trvání trestního řízení a s tím spojené i rostoucí náklady na jeho provádění. Současně se ve stále větší míře začaly objevovat pochybnosti ohledně toho, zda v té době dominantní druh trestu²¹, tj. nepodmíněný trest odnětí svobody, skutečně efektivně potírá kriminalitu a pomáhá jejímu předcházení. V průběhu výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody se totiž odsouzený nachází ve vysoce kriminogenním prostředí a spíše než k odstrašení a nápravě odsouzeného zde dochází k jeho kriminálnímu nakažení²² a v řadě případů k recidivě. Obecně se proto začalo hovořit o krizi vězeňství, resp. o krizi trestu odnětí svobody.²³

Od 90. let. 20. století začaly proto, celkem logicky, vznikat jednak nové možné způsoby potrestání pachatelů trestných činů, ale i nové alternativní přístupy k trestnímu řízení. V rovině trestního práva hmotného šlo zejména o zavádění alternativních druhů trestů, resp. alternativ k nepodmíněnému trestu odnětí

---

²¹ KALVODOVÁ, V. *Postavení trestu odnětí svobody v systému trestně právních sankcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 109.

²² TIBITANZLOVÁ, A. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, s. 18.

²³ ŠÁMAL, P., ŘÍHA, J., STRYJA, J. Odklony v justiční praxi – 1. část. *Trestněprávní revue*, 2019, č. 9, s. 177-186.

svobody, v oblasti trestního práva procesního pak zase o implementaci nejrůznějších procesních alternativ ke standardnímu trestnímu řízení, a sice odklonů v trestním řízení.

1.4.1. Restorativní justice

Některé formy odklonů v trestním řízení jsou přímým projevem tzv. restorativního přístupu k řešení kriminality. Restorativní justice pojem odklonu v trestním řízení definuje pomocí jeho samotného účelu, kdy se jedná o alternativní způsob naplnění trestní spravedlnosti.²⁴

Idea restorativní justice (z angl. restore – obnovit, navrátit do původního stavu) se do českého trestního práva začala prosazovat až po roce 1989 jako protiklad k tradiční justici retributivní (trestající, odplatné), která se potýkala s výše zmíněnými problémy. Jeden z „otců zakladatelů“ konceptu restorativní justice Howard Zehr restorativní justici ve své knize definuje jako „proces, jenž v maximální možné míře zapojuje všechny, kterých se daná trestná činnost dotkla. Restorativní justice usiluje o maximální možnou míru uzdravení a obnovu trestným činem narušených vztahů a za tímto účelem účastníkům umožňuje společně identifikovat způsobené újmy a vzniklé potřeby a od nich se odvíjející povinnosti a závazky.“²⁵

V případě spáchání trestného činu se restorativní justice zaměřuje především na ochranu práv a zájmů poškozeného, výchovu a preventivní působení na pachatele a obnovení narušeného vztahu mezi nimi. Restorativní justice totiž trestný čin pojímá v první řadě právě jako konflikt mezi pachatelem a poškozeným, což znamená, že narušení vztahu mezi pachatelem a státem radí až na druhou pozici. Cílem je v konečném důsledku to, aby pachatel převzal osobní zodpovědnost za trestný čin, dobrovolně odčinil újmy, které jím způsobil a tím napravil své vztahy s poškozeným a potažmo s dalšími členy společnosti. Tímto způsobem restorativní justice usiluje tzv. o „obnovení spravedlnosti“ porušené trestným činem.

Základní rozdíly mezi restorativní a retributivní justicí lze názorně předvést pomocí tří hlavních otázek, které slouží k nalezení spravedlnosti ve společnosti:²⁶

---

²⁴ TIBITANZLOVÁ, A. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, s. 91.

²⁵ ZEHR, H. *The Little Book of Restorative Justice*. Intercourse: Good Books, 2002, s. 37. Převzato z: TIBITANZLOVÁ, A. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, s. 88.

²⁶ Tamtéž, s. 21.

Restorativní justice:

1. Komu byla způsobena škoda/újma?
2. Jaké jsou jeho potřeby?
3. Čí povinností je tyto potřeby uspokojit?

Retributivní justice:

1. Jak byl porušen zákon?
2. Kdo jej porušil?
3. Jak má být potrestán?

V současné době působí oba přístupy vedle sebe, navzájem se prolínají a doplňují. Úplné nahrazení tradičního pojetí trestního procesu spravedlností restorativní by mohlo vést k přílišnému uvolnění, nebo dokonce k úplnému upuštění od základních zásad trestního řízení a hrozilo by vážné nebezpečí pro jeho fungování.²⁷

1.4.2. Racionalizace trestní justice

Dalším impulsem pro zavádění odklonů do právní praxe byla snaha po racionalizaci trestní justice spolu se snahou snížit enormní nápad trestních věcí soudům. Toho lze docílit v první řadě cestou dekriminalizace a zúžením rozsahu trestní represe. Významnou příčinnou přetíženosti soudů je totiž zejména fakt, že trestní právo postihuje příliš širokou škálu protiprávních jednání. U řady skutkových podstat trestných činů (např. provozování prostituce v blízkosti školy nebo podobného zařízení, poškození geodetického bodu a dalších) bychom přitom mohli diskutovat o tom, zda ještě vůbec dostatečným způsobem respektují princip subsidiarity trestní represe, či zda by k postihu takových jednání nestačily prostředky, např. správního práva.²⁸

Dalším způsobem, jak vyřešit problém přetíženosti systému trestní justice je právě ono zavedení možnosti vyřešit méně závažné a skutkově a právně jednoduché

---

²⁷ FRYŠTÁK, M., ŽATECKÁ, E. Princip restorativní justice v novém trestním zákoníku. *Sborník příspěvků z mezinárodní konference Dny veřejného práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 649–660.

²⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 8. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 43.

věci bez konání trestního řízení v jeho standardní podobě, zejména mimo komplikované hlavní líčení, anebo bez řízení před soudem vůbec.²⁹ O užití odklonu má proto rozhodnout zejména státní zástupce již v přípravném řízení, aby tímto vhodně vyseletoval případy a neobracel se na soud s neúčelnými návrhy.³⁰

Odklony v trestním řízení jsou tedy ve smyslu racionalizace trestní justice považovány především za nástroje sloužící k zajištění rychlejšího, snadnějšího a efektivnějšího vyřizování trestních věcí. Kromě snížení zátěže trestních soudů vede využívání odklonů také ke snižování počtu odsouzených osob a tím pádem k řešení problému vyčerpání kapacity věznic a celkovému snížení nákladů trestního řízení.³¹

1.5. Memorandum o součinnosti NSZ a ČAK

Velmi často diskutovanou otázkou je však faktické využívání odklonů v praxi. Ze statistik totiž vyplývá, že jejich využívanost není zdaleka tak vysoká, jak si zákonodárce při jejich zavádění do českého právního řádu sliboval. Zcela logicky se přitom zvláštní pozornost soustředí především na používání odklonů státními zástupci v přípravném řízení, protože jediné v této rané fázi trestního řízení dochází k plnému využití jejich potenciálu, především v podobě zkrácení trestního řízení.³² Z tohoto důvodu se nezdá, že by se objevily snahy usilující o jejich častější využívání.

V této souvislosti je vhodné zmínit především Memorandum o součinnosti (dále jen „Memorandum“)³³, které s účinností od 1. 1. 2019 podepsali zástupci Nejvyššího státního zastupitelství a České advokátní komory. Memorandum si klade za cíl posílit vzájemnou komunikaci mezi obhájci a státními zástupci v oblasti využívání odklonů v trestním řízení včetně uzavírání dohod o vině a trestu a zakotvit jasnější pravidla této komunikace.

---

²⁹ ŠÁMAL, P. § 307 [Podmínky pro rozhodnutí]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3477.

³⁰ TIBITANZLOVÁ, A. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, s. 95.

³¹ Tamtéž, s. 96.

³² ŠČERBA, F. Lze dosáhnout častějšího využívání odklonů v přípravném řízení? In: GRIVNA, T. a kol. *Pocta Pavlu Šámalovi k 65. narozeninám*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 279-280.

³³ Memorandum o součinnosti, Praha 2018. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/memorandum-o-soucinnosti.pdf>.

Před podpisem Memoranda se analyzovaly příčiny minimálního využívání alternativních způsobů vyřizování trestních věcí v praxi. Často se jedná o obavy obviněných z řešení trestních věcí odklonem, kdy je vyžadováno jejich více či méně explicitní doznání. Dalším faktorem komplikujícím situaci je pak i jistý profesní ostych a nejistota státních zástupců ohledně toho, do jaké míry mohou s obhájci o věci otevřeně diskutovat a naopak.³⁴ K tomu Memorandum v článku druhém odst. v) uvádí, že „pokud státní zástupce a obhájce primárně dojdou ke vzájemné dohodě o dalším procesním postupu, bude dohoda mezi státním zástupcem i obhájcem bez dalšího dodržována, s výjimkou případů, kdy dojde ke změně skutkové či důkazní situace nebo výkladu dané právní otázky.“ Dle Memoranda se tak na sebe mohou státní zástupci a obhájci (resp. jejich klienti) spolehnout v tom smyslu, že v případě uznání viny a za předpokladu, že později nedojde ke změně skutkových a důkazních okolností, budou nastavená „pravidla hry“ respektována a dodržována.

Strany Memoranda se současně zavázaly svou vzájemnou spoluprací v této oblasti pravidelně vyhodnocovat a stanovovat doporučení pro další období. K poslednímu vyhodnocení spolupráce došlo 31. 5. 2022 v rámci odborného semináře s názvem „Odklony a dohoda o vině a trestu“ pořádaného ČAK a Justiční akademii v Praze³⁵, na který volně navazoval další odborný seminář konaný 8. 6. 2022 v Ústní nad Labem.³⁶ Na seminářích se diskutovalo o tom, že Memorandum v prvních dvou letech nebylo příliš využíváno, neboť obě strany neměly dostatečné povědomí o jeho existenci. Později se však ukázalo, že Memorandum je účinným nástrojem pro posílení spolupráce a zlepšení komunikace mezi státními zástupci a obhájci v trestním řízení, zejména v oblasti sjednávání dohod o vině a trestu. Podle zjištění ČAK však iniciativa ke sjednávání dohod o vině a trestu pochází prakticky vždy ze strany obhajoby a státní zástupci mají ohledně komunikace s obhájci stále přetrvávající obavy. Všichni přednášející se nicméně shodli na tom, že Memorandum postupně naplňuje své cíle.

---

³⁴ SOKOL, T. Představitelé ČAK a NSZ podepsali Memorandum o součinnosti. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 1-2, s. 10.

³⁵ Advokáti a státní zástupci hodnotili dopady společného memoranda v praxi. *Advokátní deník* [online]. 01. 06. 2022. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/06/01/statni-zastupci-a-advokati-hodnotili-prakticke-dopady-spolecneho-memoranda/>.

³⁶ URBÁNKOVÁ, M. Severočestí právníci jednali o odklonech a dohodě o vině a trestu. *Advokátní deník* [online]. 09. 06. 2022. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/06/09/severocesti-pravnici-jednali-o-odklonech-a-dohode-o-vine-a-trestu/>.

1.6. Statistické údaje o aplikaci dohody o vině a trestu

Abych názorně předvedla výše uváděné skutečnosti týkající se používání odklonů v praxi, požádala jsem oddělení justiční analýzy a statistiky Ministerstva spravedlnosti České republiky o poskytnutí statistických údajů. S ohledem na téma diplomové práce se statistické údaje týkají výlučně aplikace institutu dohody o vině a trestu.

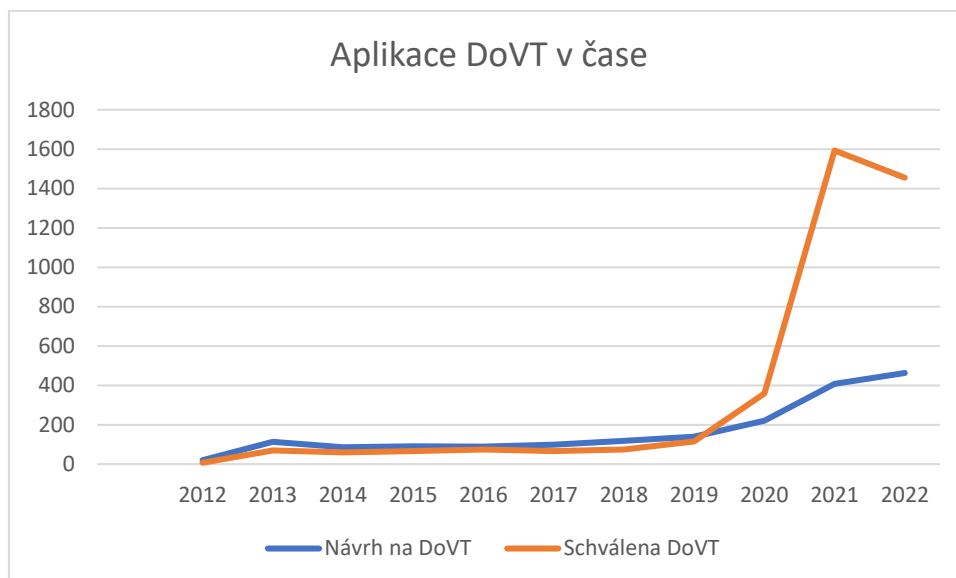
Získaná data vyplývají z výkazů okresních a krajských soudů jako soudů I. stupně, které o dohodě o vině a trestu rozhodovaly. Zkoumaným obdobím je rozmezí mezi léty 2012 až 2022 čili období od samotného zavedení institutu do českého právního řádu až do konce loňského roku. Pro lepší přehlednost jsou údaje zaznamenány v tabulce č. 1 a následně znázorněny v grafu č. 1.

V prvním sloupci tabulka č. 1 uvádí, kolik přípravných řízení celkem skončilo podáním návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Ve druhém sloupci pak tabulka č. 1 uvádí kolik dohod o vině a trestu soud celkem schválil. V letech 2020 až 2022 je počet návrhů nižší než počet schválených dohod o vině a trestu, což je dáno tím, že k dohodě o vině a trestu může od účinnosti novely tr. řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. dojít i bez návrhu během samotného soudního řízení nikoliv pouze v přípravném řízení.

Tabulka č. 1

Rok	Návrh na DoVT	Schválena DoVT
2012	20	7
2013	114	69
2014	86	59
2015	91	67
2016	89	75
2017	99	67
2018	119	75
2019	139	115
2020	220	359
2021	407	1593
2022	463	1455

Graf č. 1

Graf č. 1 ještě zřetelněji ukazuje výrazně rostoucí trend používání institutu dohody o vině a trestu v českém trestním řízení.

Je nutno brát v úvahu, že v roce 2012 byl institut dohody o vině a trestu používán pouze po dobu čtyř měsíců v důsledku účinnosti právní úpravy teprve od 1. 9. 2012. Přesto se prvních osm let své existence institut dohody o vině a trestu téměř nevyužíval, neboť jím bylo ročně vyřízeno pouze několik desítek trestních věcí jednotlivých osob, což představuje pouze 0,1 % všech trestních věcí.³⁷

Nejvýraznější nárůst počtu osob, u kterých byl institut dohody o vině a trestu uplatněn, pozorujeme v roce 2021. Tento nárůst je důsledkem již zmíněné novely tr. řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. Tato novela výrazně uvolnila pravidla týkající se institutu dohody o vině a trestu, zejména když umožnila uzavřít dohodu o vině a trestu pro všechny trestné činy nově včetně zvláště závažných zločinů. Další významnou změnou provedenou touto novelou bylo také zrušení důvodu nutné obhajoby čili upuštění od požadavku, aby byl při sjednávání dohody o vině a trestu obviněný zastoupen advokátem. Právě nutná obhajoba při sjednávání dohody o vině a trestu byla odbornou veřejností poměrně často označována jako jeden z hlavních důvodů, proč se tato dohoda v praxi využívala pouze zřídka.³⁸

³⁷ ŠÁMAL, P., ŘÍHA, J., STRYA, J. Odklony v justiční praxi – 1. část. *Trestněprávní revue*, 2019, č. 9, s. 177-186.

³⁸ KUČERA, J. Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady. *Trestněprávní revue*, 2021, č. 2, s. 71-73.

2. HISTORICKÝ EXKURZ

2.1. Původ a vývoj institutu dohody o vině a trestu

Institut dohody o vině a trestu vychází z tzv. dohodovacího řízení (známého také jako *plea bargaining* nebo *plea guilty*), který má své kořeny v anglo-americkém systému *common law*.³⁹ Nicméně v dnešní době se tento institut stal běžným i v právních řádech států radících se ke kontinentálnímu systému práva, a to včetně našich sousedních zemí. Např. do německého právního řádu bylo dohadování viny a trestu oficiálně zahrnuto v roce 2009, zatímco Slovensko tento institut využívá dokonce již od roku 2006.⁴⁰

Dohoda o vině a trestu v českém právním systému se však od anglo-amerického *plea bargainingu* značně odlišuje. Zatímco *plea bargaining* předpokládá dohodu, ve které obviněný přizná vinu a veřejný žalobce mu za to poskytne určité ústupky, česká právní úprava vyžaduje, aby obviněný prohlásil, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu.⁴¹ Je však důležité si uvědomit, že prohlášení obviněného nelze s přiznáním viny v žádném případě ztotožňovat. Podle ustanovení § 175a odst. 7 tr. řádu se totiž k prohlášení viny učiněného obviněným, pokud nedojde ke sjednání dohody o vině a trestu, v dalším řízení nepřihlíží. Z toho důvodu se obviněný nemusí obávat, že by jeho prohlášení mohlo být použito proti němu. Úpravě tohoto institutu v českém právním řádu proto dle některých autorů mnohem lépe odpovídá označení „dohoda o prohlášení viny a přijetí trestu“⁴² než užívaná legislativní zkratka „dohoda o vině a trestu“.

Historie dohodovacího řízení v USA sahá až do druhé poloviny 19. století, kdy se tamní soudní systém potýkal s obrovským náparem trestní agendy a souvisejícími problémy, jako je prodlužující se délka trestních řízení a rostoucí náklady na jejich provádění.⁴³ Vynalézaví právníci a soudci začali hledat nejrůznější způsoby, jak tento proces celkově zefektivnit. Jedním z řešení bylo

---

³⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 799.

⁴⁰ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 18.

⁴¹ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 19.

⁴² Viz § 2 odst. 8 tr. řádu.

⁴³ ORTMAN, W. *When Plea Bargaining Became Normal* [online]. 02. 05. 2019. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3381772.

právě umožnit obviněným dohodnout se na uznání viny a nižším trestu výměnou za to, že se jejich případ nebude projednávat u soudu.

Ani v právních podmínkách USA však nebylo prosazení tohoto institutu vůbec jednoduché. Zpočátku byla tato metoda silně kritizována jak ze strany soudů, tak i veřejnosti a byla považována za neetickou, či dokonce nezákonnou.⁴⁴ Teprve s odstupem času se soudy začaly přiklánět k tomu, že dohodování o vině může významně zlepšit složitost, délku i náklady soudního řízení.

V 50. a 60. letech 20. století se dohodování o vině stalo již běžnou praxí, a to i přes kritiku, že někdy dochází k nucení obviněných k uznání viny. Za zlomové lze považovat rozhodnutí Nejvyššího soudu USA z roku 1970 ve věci *Brady v. Spojené Státy*⁴⁵, ve kterém soud dospěl k závěru, že dohodování o vině je neoddelitelnou součástí trestního práva. Ve svém dalším rozhodnutí z roku 1971 ve věci *Santobello v. New York*⁴⁶ Nejvyšší soud USA dokonce stanovil, že dohodování o vině je nejen nezbytnou součástí trestního procesu, ale z mnoha důvodů také institutem vhodným až nutným.⁴⁷ Tím se dohoda o vině a trestu stala v USA základním institutem trestního práva procesního, kterým je dnes vyřešeno přes 90 % trestních případů.⁴⁸

2.2. Zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu

Možnost vyřídit trestní stíhání pomocí institutu dohody o vině a trestu byla do českého právního řádu zavedena až s účinností od 1. 9. 2012 novelou tr. řádu provedenou zákonem č. 193/2012 Sb. Novela tr. řádu přinesla významné změny v právní úpravě trestního řízení včetně začlenění nových ustanovení týkajících se sjednávání dohody o vině a trestu (§ 175a – § 175b) a ustanovení upravujících řízení o schválení takto sjednané dohody (§ 314o – § 314s). Další změny provedené touto novelou se týkaly např. zavedení nového důvodu nutné obhajoby při sjednávání dohody o vině a trestu [§ 36 odst. 1 písm. d)], či vzniku nové poučovací povinnosti

---

⁴⁴ MEYER, J. Plea bargaining. *Encyclopedia Britannica* [online]. 05. 06. 2022. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/plea-bargaining>.

⁴⁵ *Brady v. United States*, 397 U.S. 742 (1970).

⁴⁶ *Santobello v. New York*, 404 U.S. 257 (1971).

⁴⁷ MEYER, J. Plea bargaining. *Encyclopedia Britannica* [online]. 05. 06. 2022. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/plea-bargaining>.

⁴⁸ ORTMAN, W. *When Plea Bargaining Became Normal* [online]. 02. 05. 2019. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3381772.

orgánů činných v trestním řízení ve vztahu k poškozenému (§ 46) i obviněnému (§ 91 odst. 1 věta druhá a třetí) ohledně možnosti sjednat dohodu o vině a trestu. Kromě výše uvedeného bylo rovněž novelizováno i ustanovení § 63 ZSM, které v řízení ve věci mladistvého, který nedovršil osmnáct let věku, vedle vydání trestního příkazu nově zakázalo též sjednání dohody o vině a trestu.

Zavedení institutu dohody o vině a trestu bylo však v České republice předmětem několika legislativních iniciativ již dlouhou dobu předtím, a tak tato novela představuje v pořadí až třetí pokus o jeho zavedení do právního řádu České republiky.

Již v červenci roku 2004 byl poprvé Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky předložen návrh novely tr. řádu, který byl součástí vládního návrhu zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.⁴⁹ Tento vládní návrh zákona však původně žádnou úpravu tohoto nového institutu vůbec neobsahoval. Teprve po přijetí pozměňovacích návrhů ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny byl do novely zahrnut velmi podobný institut, a to pod označením „řízení o prohlášení viny obžalovaným“. K těmto novým ustanovením zavádějícím zcela nový typ soudního řízení však neexistovala žádná důvodová zpráva a nekonala se ani žádná odborná diskuse, což bylo velmi kritizováno ze strany odborné veřejnosti.⁵⁰ Nicméně, podobně jako první verze rekodifikace trestního zákoníku byla i tato novela sice původně po třech čteních v Poslanecké sněmovně schválena, avšak poté co ji Senát zamítl a vrátil zpět k dalšímu projednání ji Poslanecká sněmovna už znovu neschválila.

V srpnu roku 2008 předložila vláda druhý návrh novely tr. řádu, jejíž součástí bylo i zakotvení institutu dohody o vině a trestu.⁵¹ Tento návrh však nakonec nedospěl ani do třetího čtení, když jeho projednávání bylo ukončeno s koncem volebního období Poslanecké sněmovny.

---

⁴⁹ Poslanecká sněmovna PČR. Sněmovní tisk č. 746 ze 4. volebního období. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&t=746>.

⁵⁰ VANTUCH, P. K návrhu na prohlášení obžalovaného o vině. *Trestní právo*, 2006, č. 12, s. 5-15.

⁵¹ Poslanecká sněmovna PČR. Sněmovní tisk č. 574 z 5. volebního období. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=574>.

V neposlední řadě nelze nezmínit, že s přijetím institutu dohody o vině a trestu dále počítal i věcný záměr nového tr. řádu⁵² předložený tehdejšími ministrem spravedlnosti Jiřím Pospíšilem v roce 2007.

2.2.1. Argumenty pro a proti

Důvodem takto zdlouhavého legislativního procesu, usilujícího o zakotvení dohody o vině a trestu do českého právního řádu, byly zejména smíšené reakce a obavy z recepce tohoto velmi kontroverzního trestněprávního institutu, které mezi odbornou veřejností snahy o jeho zavedení vyvolaly. První skupina právních odborníků, zejména z řad praktiků, zavedení dohody o vině a trestu vítala jako velmi přínosné, zatímco druhá skupina, především právních teoretiků, silně argumentovala proti jejímu zavedení.

Zákonodárce si od zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu sliboval především zrychlení trestního řízení před soudem a současně i celkové zjednodušení a zefektivnění trestního řízení.⁵³ Argumentoval přitom tím, že využití dohody o vině a trestu umožní soudům se v určitých případech vyhnout formálně složitému dokazování v hlavním líčení a soud tím pádem získá větší prostor pro projednávání závažnějších trestných činů. Rychlost trestního řízení byla dle zákonodárce jedním z největších problémů tehdejšího modelu trestního řízení, přitom právě rychlost trestního řízení „*podmiňuje spravedlivý charakter řízení – zdlouhavost řízení může vést k oslabení hodnoty důkazu, navíc obviněný i poškozený jsou vystavováni nejistotě o výsledku řízení, vytrácí se vztah mezi trestným činem a trestem, neúměrně dlouho se udržuje stav, kdy obviněný, který je považován za nevinného, musí snášet zásahy do práv a svobod chráněných citovanou úmluvou (EÚLP). Její článek šestý výslovně vyžaduje, aby soudní řízení bylo rychlé a spravedlivé.*“⁵⁴ Zavedení institutu dohody o vině a trestu má tak obviněnému zaručit právo na rychlý a tím i spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 EÚLP, jehož jedním z atributů je právě právo obviněného na projednání věci v přiměřené lhůtě.

---

⁵² Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád). Dostupné z: <https://justice.cz/documents/11715/0/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+T%C5%98+2008.pdf/f5e3f714-d120-4c77-912b-4eeff544775a?version=1.0>.

⁵³ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁵⁴ Tamtéž.

Se zrychlením trestního řízení jde ruku v ruce i úspora veřejných financí⁵⁵, což byl další z očekávaných pozitivních důsledků uzavírání dohod o vině a trestu. Dohody o vině a trestu totiž umožňují rychlejší odsouzení pachatele a tím pádem i rychlejší uzavření celé trestní kauzy. Tímto způsobem se zkracuje doba mezi obviněním určité osoby ze spáchaného trestného činu a jejím případným odsouzením.

Další přínos dohody o vině a trestu spočívá dle důvodové zprávy také „v ochraně obětí před sekundární viktimizací, protože již nebudou muset svědčit opakovaně v řízení před soudem a nebudou tak znovu vystaveny stresu vyplývajícímu z veřejného projednávání všech detailů trestného činu, jehož se staly obětí.“⁵⁶ Mimo to uplatnění dohody o vině a trestu poškozenému slibuje také větší šance na dosažení náhrady škody nebo nemajetkové újmy v penězích, jež mu byla trestným činem způsobena, nebo na vydání bezdůvodného obohacení, které bylo na jeho úkor získáno, než je tomu v rámci standardního trestního řízení.

V neposlední řadě působí uzavření dohody o vině a trestu prospěšně i na obviněného a zvyšuje šance na jeho nápravu. Splnění všech zákonných podmínek pro uplatnění institutu dohody o vině a trestu pro obviněného současně znamená příslib mírnějšího trestu ze strany státu (příslib ze strany státu však není záruka).⁵⁷

Z počátku však i přes výše uvedená pozitiva přetrvávaly vůči institutu především nesouhlasné postoje, které jej hodnotily jako institut cizorodý, pocházející z anglo-amerického systému *common law*, který do kontinentálního typu právní kultury nepatří a který je spojen s deformací některých základních zásad, na nichž je český trestní proces postaven.⁵⁸

Mezi vůbec největších odpůrců institutu dohody o vině a trestu u nás patří prof. Musil, který dokonce brojí proti jeho samotné existenci. Dle jeho názoru

---

⁵⁵ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 20.

⁵⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁵⁷ KOCINA, J. Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2020, č. 11, s. 18.

⁵⁸ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 20.

s sebou institut přináší mnoho nevýhod, které převažují nad jeho očekávanými výhodami.

V první části svého příspěvku,⁵⁹ který bude níže rozebrán, autor nejdříve zmiňuje i **argumenty pro** zavedení dohody o vině a trestu, které jsou v literatuře (zejména zahraniční) nejčastěji uváděny:

a) Jsou projevem moderního trendu nazývaného „otevřená společnost“, anebo také „společnost dialogu“

Integrace konsenzuálních forem do trestního řízení znamená změnu vztahu mezi státem a jeho občany. Státní moc postupně ztrácí svoji autoritu a vertikální hierarchický prvek s jednoznačnou dominancí státu ustupuje výhodám horizontální spolupráce mezi státem a občany.

b) Zmírňují konfliktní ráz trestního řízení

Viz výše – snížení rizika sekundární viktimizace, zvýšení šancí na náhradu škody, náprava pachatele.

c) Posilují roli procesních stran v trestním řízení

Kontinentální trestní řízení je nevýhodné kvůli silnému inkvizičnímu přístupu, který pochází ze zásady hledání materiální pravdy, což může snižovat aktivitu procesních stran (státního zástupce, obviněného) a zpochybňovat objektivitu soudu při hodnocení důkazů, které sám vyhledal. Na druhé straně, angloamerický obžalovací proces klade větší důraz na aktivitu obou stran, kdy státní žalobce nese výlučnou odpovědnost za prokázání viny a od obviněného se očekává, že bude aktivní ve své obraně. Dohody o vině a trestu jsou jednou z forem jak posílit roli a aktivitu procesních stran, a tím podpořit nalézání materiální pravdy.

---

⁵⁹ MUSIL, J. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika* [online]. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>.

d) Zjednoduší trestní řízení (zejména dokazování), což vede ke zrychlení a zhospodárnění trestního řízení

Viz výše – usnadnění důkazní situace v podobě prohlášení obviněného, rychlejší vyřízení kauzy, snížení nákladů.

Ve zbytku příspěvku⁶⁰ autor vysvětluje svůj odmítavý postoj vůči institutu dohody o vině a trestu a uvádí tyto **argumenty proti** jeho zavedení:

a) Dohody o vině a trestu postrádají oporu v trestním právu hmotném

Obsah dohod o vině a trestu se nejčastěji týká výměry trestu, která se řídí pevně danými kritérii trestního práva hmotného. Argument, že si trestněprocesní úprava „neoprávněně „přivlastňuje“ legitimaci ke stanovení zvláštního kritéria pro výměru trestu“⁶¹ ve formě prohlášení viny obviněného, aniž by toto kritérium upravovalo trestní právo hmotné, již v dnešní době neobstojí.

S účinností od 1. 10. 2020 bylo zákonem č. 333/2020 Sb. novelizováno taktéž ustanovení tr. zák., které v souladu s principem individualizace trestu stanoví kritéria, která soud při stanovení druhu a výměry trestu musí zohlednit. § 39 odst. 1 tr. zák. tedy od té doby zní: „*Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud ... přihlédne též k jeho (pachatele) postoji k trestnému činu v trestním řízení, zda sjednal dohodu o vině a trestu, prohlásil svou vinu nebo označil rozhodné skutečnosti za nesporné.*“ Tr. zák. v § 58 odst. 3 též nově umožňuje snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, je-li ukládán rozsudkem, kterým se schvaluje dohoda o vině a trestu a lze-li mít za to, že vzhledem k poměrům pachatele a povaze jím spáchané trestné činnosti lze dosáhnout jeho nápravy i trestem kratšího trvání. I zde však platí nepřekročitelné limity stanovené v § 58 odst. 4 tr. zák.

To však nemění nic na tom, že institut dohody o vině a trestu skutečně neměl oporu v trestním právu hmotném po celou dobu prvních osmi let své

---

⁶⁰ MUSIL, J. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika* [online]. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>.

⁶¹ Tamtéž.

existence. Je s podivem, že tomuto nedostatku nevěnoval zákonodárce takovou dobu pozornost.

b) Obviněný a orgány činné v trestním řízení nejsou „smluvními stranami“, nedisponují oprávněním uzavírat dohody o vině a trestu

Obviněný a státní zástupce nemohou uzavřít dohodu týkající se viny a trestu. Trestněprávní odpovědnost jakožto veřejnoprávní vztah mezi pachatelem a státem má totiž vrchnostenskou povahu. Orgány činné v trestním řízení reprezentující stát v něm vystupují v nadřazeném postavení a autoritativně rozhodují o právech a povinnostech obviněného i proti jeho vůli. Ten proto nemůže nikterak ovlivňovat rozsah ani předmět rozhodování o vině a trestu.

c) Cílem trestního procesu je materiální spravedlnost, nikoliv „procedurální spravedlnost“

Institut dohody o vině a trestu silně deformuje stěžejní zásadu trestního řízení, kterou je zásada materiální pravdy a trestní řízení naopak přibližuje principu formální pravdy. Soud totiž obvykle bere prohlášení obviněného jako přiznání viny a potvrzení skutkového stavu věci popsaného v obžalobě, což může vést k ukončení dalšího dokazování. K tomu Musil výslovně uvádí, že „*riziko nespravedlivého výsledku je při tomto modelu mimořádně vysoké a je neospravedlnitelné pochybnými výhodami, které konsenzuální řízení nabízí.*“⁶²

Nerespektování této i dalších základních zásad trestního řízení, jako jsou zásada volného hodnocení důkazů, zásada veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti, bude blíže rozebráno v podkapitole 3.2. diplomové práce.

d) Nerovnost občanů před zákonem vzniká dvěma odlišnými formami řízení

Zavedením institutu dohody o vině a trestu dochází ve své podstatě k nerovnému zacházení s pachatelem trestných činů. Oproti klasickému trestnímu řízení totiž v řízeních, při nichž je uzavřena dohoda o vině a trestu,

---

⁶² MUSIL, J. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika* [online]. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>.

obecně dochází za jinak stejných podmínek k ukládání mírnějších trestů. Dále také přístup k dohodovaci řízení nemusí být pro všechny občany stejný, protože konečné rozhodnutí o sjednání dohody o vině a trestu závisí na uvážení státních orgánů (soudu, státního zástupce).

e) **Problém věrohodnosti prohlášení obviněného**

Prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, nemusí být vždy důvěryhodné. Obviněný může podlehnout psychickému tlaku a přiznat se k věci, kterou ve skutečnosti nespáchal, jen aby unikl přísnějšímu trestu. V trestním řízení totiž neplatí zásada „tomu, kdo souhlasí, se neděje křivda“ (*volenti non fit iniuria*). Zákon sice požaduje, aby orgány činné v trestním řízení posuzovaly, zda „na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení,“⁶³ podle Musila jde ale ve skutečnosti pouze o „zbožné přání zákonodárce.“⁶⁴

f) **Absence sociálně etického aspektu**

Prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, jako podmínka pro sjednání dohody o vině a trestu nenutí obviněného k žádné formě sebereflexe a snaze o nápravu. Vytrácí se prvky generální a individuální prevence, pokání a resocializace pachatele a trestání se mění v pouhou „obchodní kalkulaci zisku a ztráty“.⁶⁵

g) **Nebezpečí sociální nespravedlnosti**

Dohody o vině a trestu privilegují především pachatele pocházející z vyšších sociálních vrstev. Prostřednictvím dohod o vině a trestu jsou totiž řešeny zpravidla hospodářské trestné činy (kriminalita „bílých límečků“) a obvykle ukládány peněžité tresty, což je výhodné zejména právě pro zámožné pachatele, ale nedostupné pro chudé, kteří jsou tak v těchto případech trestání tvrději.

---

⁶³ Viz § 175a odst. 3 tr. řádu.

⁶⁴ MUSIL, J. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika* [online]. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>.

⁶⁵ Tamtéž.

h) Ztráta důvěry v justici

Ve společnosti může uzavírání dohod o vině a trestu vytvořit dojem, že trestní řízení je jakýsi obchod mezi obviněným a státním zástupcem ve stylu „něco za něco“, kde se dá za peníze vykoupit ze spravedlnosti. Tyto praktiky oslabují důvěru veřejnosti v trestní soudnictví i justici jako takovou, což může mít fatální politické a sociální následky.

Zákonodárce v reakci na existenci těchto závažných námitek proti zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu nakonec jeho právní úpravu pozměnil a začlenil do ní určité pojistky, aby nemohlo dojít k jeho zneužití.

Změna se týkala zejména § 175a odst. 8 tr. řádu upravujícího nepřipustnost sjednání dohody o vině a trestu. Ten měl dle vládního návrhu zákona původně znít: *„Dohodu o vině a trestu nelze sjednat v řízení o zločinech podle části druhé hlavy IX a XIII trestního zákoníku a v řízení o trestných činech, kterými byla nebo měla být způsobena úmyslně smrt, nejde-li o trestný čin zabití (§ 141 trestního zákoníku) nebo o trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou (§ 142 trestního zákoníku). Dohodu o vině a trestu nelze rovněž sjednat v řízení proti uprchlému.“*⁶⁶ Nicméně v přijatém zákoně č. 193/2012 Sb. bylo jeho znění následující: *„Dohodu o vině a trestu nelze sjednat v řízení o zvlášť závažném zločinu a v řízení proti uprchlému.“* Odlišné znění bylo přijato jako důsledek pozměňovacího návrhu ústavně právního výboru.⁶⁷

Zákonodárce dále celý proces sjednání dohody o vině a trestu poměrně výrazně zformalizoval, když sjednávání dohody o vině a trestu zakotvil jako důvod nutné obhajoby. Dále stanovil široká oprávnění soudu sjednanou dohodu o vině a trestu neschválit a omezil schvalování dohody o vině a trestu pouze na veřejné zasedání po ověření stanoviska obviněného. I když tímto krokem významně slábnou síla argumentů proti zavedení tohoto institutu, zároveň však kvůli přísným

---

⁶⁶ Poslanecká sněmovna PČR. Sněmovní tisk č. 510 z 6. volebního období. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=510>.

⁶⁷ Usnesení ústavně právního výboru č. 102 ze dne 18. ledna 2012 k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=510&ct1=1>.

pravidlům a omezením dochází k oslabení potenciálu dohody o vině a trestu jako prostředku, který by výrazně zjednodušil a zrychlil trestní řízení.⁶⁸

---

⁶⁸ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2263.

3. DOHODA O VINĚ A TRESTU V ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVĚ

3.1. Základní charakteristika

Dohoda o vině a trestu představuje nejmladší formu odklonu od klasického průběhu trestního řízení v našem právním řádu. Jako další druh zvláštních způsobů řízení ji zákonodárce po dlouholetých snahách zavedl novelou tr. řádu provedenou zákonem č. 193/2012 Sb. s účinností od 1. 9. 2012, čímž reagoval mj. na doporučení Výboru ministrů Rady Evropy R (87) 18 o zjednodušení trestní spravedlnosti.⁶⁹ Jádrem právní úpravy institutu dohody o vině a trestu se nachází v tr. řádu zejména v ustanoveních § 175a – § 175b a § 314o – § 314s a s účinností od 1. 10. 2020 též v § 196 odst. 2 a 3 a § 206b – § 206d.

Při tvorbě právní úpravy institutu dohody o vině a trestu se zákonodárce otevřeně inspiroval zejména některými prvky angloamerického dohodovacího řízení o vině a trestu (tzv. *plea bargaining* nebo *plea guilty*)⁷⁰, ale i právní úpravou tohoto institutu v právních řádech některých evropských zemí. Nejbližší je nám v tomto ohledu úprava slovenská, o které je blíže pojednáno v kapitole 5. diplomové práce.

Jedním z mnoha možných způsobů jak relativně stručně a jasně vymezit pojem dohody o vině a trestu je, že se jedná o procesní postup, jehož podstatou je „uzavření přijatelné dohody mezi státním zástupcem na jedné straně a obviněným na straně druhé, za současného zohlednění zájmů poškozeného, o způsobu ukončení trestní věci, přičemž taková dohoda podléhá schválení soudem ve veřejném zasedání rozsudkem, soud ovšem není takovou dohodou beze zbytku vázán, má poměrně široká oprávnění dohodu nepřijmout. Obviněný tak umožní urychlení projednání věci, vzdá se práva na plnohodnotné projednání věci soudem a práva na dokazování viny v hlavním líčení, za což může očekávat ochotu státního zástupce přistoupit na mírnější potrestání.“⁷¹

---

⁶⁹ Srov. čl. III. písm. a) bod 7.–9. Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy R (87) 18 o zjednodušení trestní spravedlnosti ze dne 17. září 1987. Dostupné z: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016804e19f8. Přijetí institutu je ovšem doporučováno pouze zemím, jejichž ústavněprávní tradice to dovoluje.

⁷⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁷¹ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2260.

Dohodovací řízení v české právní úpravě tedy sestává ze dvou procesních fází, a to z fáze sjednávání dohody o vině a trestu a fáze rozhodování soudu o návrhu na její schválení. Osoby, které mohou dohodu o vině a trestu sjednat, jsou výhradně státní zástupce s obviněným. Sjednávání dohody o vině a trestu se ovšem může účastnit též poškozený, který má možnost nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu uplatnit nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, jež mu byla trestným činem způsobena, nebo na vydání bezdůvodného obohacení, které bylo na jeho úkor získáno.

Dohodovací řízení má za účel zjednodušení důkazní situace prostřednictvím prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, a zároveň poskytuje obviněnému naději na mírnější trest, než jaký by mu byl uložen v klasickém trestním řízení s konáním hlavního líčení. Sjednání dohody o vině a trestu je ovšem pouze fakultativní způsob vyřízení trestní věci a obviněný tak nemá na její sjednání právní nárok. Aplikace dohody o vině a trestu v konkrétním případě záleží vždy na uvážení státního zástupce,⁷² který může jako jediný zahájit jednání o dohodě o vině a trestu a následně též podat návrh na její schválení k soudu. Dohodovací řízení lze zahájit v několika stádiích trestního řízení buď na návrh státního zástupce, nebo obviněného, event. i z iniciativy soudu.

Dohodu o vině a trestu lze sjednat o všech trestných činech s výjimkou řízení proti uprchlému⁷³ a řízení ve věci mladistvého, který nedovršil osmnáct let věku.⁷⁴ Pokud jde o trestního řízení vedené proti právnické osobě, zvláštní právní úprava neobsahuje žádné ustanovení, které by sjednání dohody o vině a trestu bránilo, a proto se v takovém případě užijí ustanovení tr. řádu.⁷⁵ Za právnickou osobu v takové situaci jedná fyzická osoba oprávněná podle ustanovení § 34 TOPO.

Dohoda o vině a trestu musí odpovídat skutkovému stavu, který byl zjištěn, a trest, který je ukládán, musí být v souladu s trestním zákoníkem, pokud jde o jeho druh, výměru a způsob výkonu. Soud finální podobu dohody o vině a trestu schvaluje formou odsuzujícího rozsudku.

---

⁷² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vyd. Praha: Leges, 2022. Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®.

⁷³ Viz § 175a odst. 8 tr. řádu.

⁷⁴ Viz § 63 odst. 1 ZSM.

⁷⁵ Viz § 1 odst. 2 TOPO.

3.2. Rozpor s vybranými základními zásadami trestního řízení

Základní zásady trestního řízení, jejichž „*zdánlivě taxativní*“⁷⁶ výčet uvádí tr. řád v ustanovení § 2, jsou určité právní principy, či vůdčí právní ideje, na kterých je vybudováno trestní řízení (trestní právo procesní) jako celek. Obecným cílem základních zásad je stanovit rámec pro fungování celého systému právních norem trestního práva. Tento rámec určuje legální (zákonné) a legitimní (ospravedlnitelné) zásahy orgánů činných v trestním řízení do lidských práv a základních svobod subjektů trestního řízení, čímž představují mj. určité záruky principů liberálního a demokratického právního státu. Díky jejich bezprostřednímu nebo odvozenému ústavnímu rozměru se základní zásady trestního řízení někdy označují také jako „*ústavní limity trestního řízení*.“⁷⁷

Dohoda o vině a trestu je procesní institut původem z angloamerického systému *common law*, jehož charakteristickým znakem je soupeření procesních stran a pasivní role soudu při vyhledávání důkazů.⁷⁸ V rámci našeho trestního řízení, které vychází z inkvizičního modelu trestního procesu, tak dohoda o vině a trestu představuje ve své podstatě cizorodý prvek, který neodpovídá některým dosud uznávaným a kodifikovaným základním zásadám trestního řízení. Při aplikaci dohody o vině a trestu se tudíž některé zásady neuplatní vůbec, nebo jen částečně.⁷⁹ Konkrétně se jedná o zásadu materiální pravdy⁸⁰, zásadu presumpce nevin⁸¹, zásadu vyhledávací⁸² a zásadu oficiality⁸³, zásadu volného hodnocení důkazů⁸⁴, zásadu ústnosti⁸⁵ a bezprostřednosti⁸⁶ a v neposlední řadě zásadu veřejnosti.⁸⁷

---

⁷⁶ MULÁK, J. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019. Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®.

⁷⁷ PROVAZNÍK, J., MULÁK, J. Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. na základní zásady trestního řízení. *Bulletin advokacie*, 2021, č. 11, s. 38.

⁷⁸ BERANOVÁ, A. Dohoda o vině a trestu z pohledu práva na spravedlivý proces. In: JELÍNEK, J. a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, 2020, s. 233.

⁷⁹ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2263.

⁸⁰ Srov. § 2 odst. 5 tr. řádu.

⁸¹ Srov. § 2 odst. 2 tr. řádu.

⁸² Srov. § 2 odst. 5 tr. řádu.

⁸³ Srov. § 2 odst. 4 tr. řádu.

⁸⁴ Srov. § 2 odst. 6 tr. řádu.

⁸⁵ Srov. § 2 odst. 11 tr. řádu.

⁸⁶ Srov. § 2 odst. 12 tr. řádu.

⁸⁷ Srov. § 2 odst. 10 tr. řádu.

Kritici z tohoto důvodu čím dál častěji volají po přehodnocení samotných základních zásad trestního řízení, protože výjimky z nich jsou čím dál častější a významnější než samotné pravidlo.⁸⁸ Je otázkou, proč již zákonodárce nepřijal nějaká opatření, kterými by se tento nesoulad dohody o vině a trestu se základními zásadami trestního řízení pokusil odstranit. Dle názoru některých odborníků se změny, které přinesla poslední velká novelizace institutu dohody o vině trestu provedená zákonem č. 333/2020 Sb., do základních zásad trestního řízení promítly naopak negativně, s výjimkou posílení principu kontradiktornosti řízení zavedením formalizované možnosti vyjádření k obžalobě obžalovaným.⁸⁹

3.2.1. Zásada materiální pravdy

Zásada materiální pravdy je vyjádřena v ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu, a to tak, že „orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí.“ Jedním z jejích atributů je pak i pokyn, že doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. Pro zásadu materiální pravdy se proto někdy užívá také označení zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností.

Termín „materiální pravda“ se používá jako běžné označení pro odchylný stav vyjádřený (zejména v civilním řízení) pojmem „formální pravda“.⁹⁰ V trestním řízení se totiž soud při svém rozhodování nemůže spoléhat pouze na tvrzení stran a jejich důkazní návrhy. Místo toho musí aktivně shromažďovat důkazy a hlavně ověřovat jejich pravdivost a relevantnost, aby dospěl k objektivnímu a spravedlivému rozhodnutí. Spolu se zásadou vyhledávací a zásadou volného hodnocení důkazů tvoří zásada materiální pravdy jádro kontinentálního modelu trestního řízení, a proto její narušení při aplikaci dohody o vině a trestu rezonuje ve společnosti ze všeho nejvíc.

Kolize zásady materiální pravdy a dohody o vině a trestu je evidentní, neboť, jak říká Jelínek, „*podkladem pro rozhodnutí soudu není totiž to, co se skutečně*

---

⁸⁸ PIPEK, J. Oficiální nebo dalekosáhle privatizované trestní řízení. *Právník*, 2000, č. 12, s. 1146.

⁸⁹ PROVAZNÍK, J., MULÁK, J. Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. na základní zásady trestního řízení. *Bulletin advokacie*, 2021, č. 11, s. 37.

⁹⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 156.

odehrálo, ale skutek, o kterém obviněný prohlásí, že jej spáchal, a státní zástupce s tímto tvrzením souhlasí.“⁹¹ Jelikož je tedy dohoda o vině a trestu založena především na dohodě mezi hlavními stranami trestního řízení, dá se o ní říci, že jde spíše o „pravdu dohodnutou“.⁹²

Lze konstatovat, že se zákonodárce snažil o minimalizaci konfliktu institutu dohody o vině a trestu s principem materiální pravdy, neboť dle § 175a odst. 1 tr. řádu může státní zástupce zahájit jednání o dohodě o vině a trestu teprve tehdy, jestliže výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný. Je tedy nutné provést vyšetřování (resp. prověřování ve zkráceném přípravném řízení)⁹³ v dostatečném rozsahu, aby bylo možné na jeho základě dospět k závěru, že jsou splněny všechny tři výše uvedené skutečnosti. Míra prokázání uvedených skutečností přitom musí být větší, než jaká je nezbytná pro postavení obviněného před soud.⁹⁴ Pokud výsledky vyšetřování umožňují dva závěry, jeden o vině a druhý o nevině obviněného, a není možné tuto pochybnost rozptýlit získáním dalších důkazů, státní zástupce by měl v zásadě podat obžalobu a nikoli navrhnout dohodu o vině a trestu.⁹⁵ Také soud musí v souladu s ustanovením § 314r odst. 2 tr. řádu v rámci rozhodování o návrhu na schválení dohody o vině a trestu materiální pravdu zohledňovat. Dle předmětného ustanovení totiž soud dohodu o vině a trestu neschválí, je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem. To znamená, že i nedostatečně zjištěný skutkový stav může být důvodem pro neschválení dohody o vině a trestu soudu.⁹⁶

Významný je dále také požadavek vyjádřený v ustanovení § 175a odst. 3 tr. řádu, podle kterého státní zástupce může s obviněným sjednat dohodu o vině a trestu jen tehdy, pokud na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků

---

⁹¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 156.

⁹² Dohoda o vině a trestu: hodnocení z pohledu základních zásad trestního práva. *Institut pro kriminologii a sociální prevenci* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_131024s.pdf.

⁹³ Srov. § 179b ods. 5 tr. řádu.

⁹⁴ Srov. § 176 odst. 1 tr. řádu. ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2272.

⁹⁵ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2272.

⁹⁶ Dohoda o vině a trestu: hodnocení z pohledu základních zásad trestního práva. *Institut pro kriminologii a sociální prevenci* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_131024s.pdf.

přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, které je podmínkou sjednání dohody o vině a trestu. Ani v tomto případě tedy doznání obviněného nezavazuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu⁹⁷ a nelze tudíž dosáhnout dohody o vině a trestu pouze na základě toho, že se obviněný doznal.

Na druhou stranu, aby byly všechny výše uvedené skutečnosti plnohodnotně prokázány, je nutné provést hlavní líčení, které bývá označováno také jako těžiště dokazování, jelikož pouze v rámci hlavního líčení může dojít k plnému uplatnění všech zásad dokazování.⁹⁸ Jelikož soud při schvalování dohody o vině a trestu dokazování neprovádí, dochází k deformaci zásady materiální pravdy a trestní proces se přibližuje k principu formální pravdy. To znamená, že obviněný může být odsouzen za trestný čin, kterého se vlastně nedopustil, a dokonce může být odsouzen i nevinný člověk.⁹⁹

Také další konsenzuální způsoby vyřízení trestních věcí, které byly zavedeny do tr. řádu s účinností od 1. 10. 2020 novelou provedenou zákonem č. 333/2020 Sb., představují značný průlom do zásady materiální pravdy z podobného důvodu jako dohoda o vině a trestu. Těmito způsoby jsou institut nesporných skutečností a institut prohlášení viny, přičemž jejich rozdíl spočívá v míře souhlasu obviněného s obžalobou. Pokud obviněný souhlasí se skutkovou i právní kvalifikací, jde o prohlášení viny a v případě shody alespoň v některých skutkových otázkách jde o nesporné skutečnosti. Oba instituty mohou vést ke snížení nutnosti dokazování před soudem. Podrobnější výklad institutu prohlášení viny bude uveden v kapitole 4 diplomové práce.

3.2.2. Zásada presumpce neviny

Zásada presumpce neviny je na zákonné úrovni vyjádřena v ustanovení § 2 odst. 2 tr. řádu tak, že „*dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen.*“ Její zvláštní význam pro výkon spravedlnosti je ovšem vyjádřen zejména

---

⁹⁷ Srov. § 2 odst. 5 tr. řádu.

⁹⁸ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2273.

⁹⁹ BERANOVÁ, A. Dohoda o vině a trestu z pohledu práva na spravedlivý proces. In: JELÍNEK, J. a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, 2020, s. 237.

tím, že se předně jedná o ústavněprávní zásadu zakotvenou též v čl. 40 odst. 2 Listiny¹⁰⁰ a v řadě dalších mezinárodních lidskoprávních dokumentů.¹⁰¹

Presumpce nevinny vyjadřuje v první řadě požadavek, aby vina obviněného, resp. obžalovaného, byla orgány činnými v trestním řízení zákonnými prostředky úplně a nepochybně prokázána.¹⁰² Obviněný není povinen dokazovat svoji nevinu a zcela logicky tedy platí také zákaz jakéhokoliv donucování obviněného k sebeobviňování (*nemo tenetur se ipsum accusare*).¹⁰³ Procesním důsledkem výše uvedeného je, že v případě pochybností o některých skutkových otázkách musí soud rozhodnout ve prospěch obviněného (*in dubio pro reo*).¹⁰⁴

Obviněný může se svým právem na presumpci nevinny libovolně disponovat¹⁰⁵ a může se jej tedy i vzdát tím, že svou vinu uzná.¹⁰⁶ V případě dohody o vině a trestu ovšem není požadováno, aby obviněný přiznal vinu, nýbrž pouze aby prohlásil, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu, což jsou dvě rozdílné věci. Pokud soud sjednanou dohodu o vině a trestu schválí, platnost presumpce nevinny končí nabytím právní moci odsuzujícího rozsudku soudu, aniž by byla vina uznána obviněným nebo prokázána soudem.¹⁰⁷

Projevem presumpce nevinny je i požadavek na orgány činné v trestním řízení, aby vůči obviněnému postupovaly nestranně a nezájatě. Tr. řád sice v § 175a odst. 7 větě druhé stanoví, že nedojde-li ke sjednání dohody o vině a trestu, k prohlášení viny učiněnému obviněným se v dalším řízení nepřihlíží (nelze jej použít jako důkaz), státní zástupce však o této skutečnosti provádí záznam do protokolu. Pochybnosti ohledně nestrannosti a nezájatosti orgánů činných

---

¹⁰⁰ „Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.“

¹⁰¹ Např. v čl. 11 odst. 1 Všeobecné deklarace lidských práv: „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, považuje se za nevinného, dokud není zákonným postupem prokázána jeho vina ve veřejném řízení, v němž mu byly zajištěny veškeré možnosti obhajoby.“ a v čl. 6 odst. 2 EÚLP: „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.“

¹⁰² ŠÁMAL, P. § 2 [Základní zásady trestního řízení]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 22.

¹⁰³ Srov. § 92 odst. 1 věta druhá tr. řádu.

¹⁰⁴ Srov. § 226 písm. a) tr. řádu.

¹⁰⁵ Rozsudek ESLP ze dne 25. 8. 1987 ve věci Lutz proti Německu, stížnost č. 9912/82.

¹⁰⁶ REPÍK, B. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: Orac, 2002, s. 99.

¹⁰⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 142.

v trestním řízení mohou nastat zejména v situaci, kdy státní zástupce odmítne návrh obviněného na uzavření dohody o vině a trestu a následně podá obžalobu, o které soud rozhoduje s vědomím, že obviněný již dříve učinil prohlášení o tom, že skutek, který je mu kladen za vinu, spáchal.¹⁰⁸

3.2.3. Zásada vyhledávací a zásada oficiality

Podle zásady vyhledávací, která je zakotvena v ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu, jsou orgány činné v trestním řízení povinny aktivně zjišťovat právně relevantní skutečnosti, které mohou svědčit jak ve prospěch, tak i v neprospěch obviněného a vyhledat o nich důkazy i bez návrhu stran. Tato zásada je úzce spjata se zásadou oficiality, která je vyjádřena v ustanovení § 2 odst. 4 tr. řádu a dle které, nestanoví-li zákon něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti. Uvádí se, že zásada vyhledávací je konkretizací zásady oficiality v důkazním řízení. Obě zásady mají totiž společné rysy a vyjadřují stejnou myšlenku. Ta spočívá v tom, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny konat ve prospěch celé společnosti, bez ohledu na zájmy jednotlivých osob, včetně poškozených trestným činem nebo jiných osob, které by mohly mít zájem na trestním stíhání obviněného.¹⁰⁹

Zásada vyhledávací se v řízení o dohodě o vině a trestu neuplatňuje, neboť soud o návrhu na schválení dohody o vině a trestu rozhoduje na základě skutkového stavu, který je výsledkem sjednané dohody mezi obviněným a státním zástupcem ve formě prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, a to bez dalšího dokazování.¹¹⁰ Neplatí tak, že soud odpovídá za zjištění skutkového stavu.

Institut dohody o vině a trestu je současně výjimkou ze zásady oficiality, která je projevem rovnosti před zákonem. V souladu s touto zásadou jsou orgány činné v trestním řízení povinny provádět určité procesní úkony, pokud jsou splněny zákonné podmínky, a to bez ohledu na stanovisko nebo postavení dotčených osob. Nově se však prosazuje koncepce smluvních stran, které mohou mezi sebou jednat a spolupracovat na určitých aspektech trestního řízení. Tato koncepce vylučuje

---

¹⁰⁸ ZAORALOVÁ, P. Institut dohody o vině a trestu a jeho rozpor se základními zásadami trestního řízení. In: JELÍNEK, J. *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu*. Praha: Leges, 2016, s. 185.

¹⁰⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 159.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 161-162.

dřívější představu o vrchnostenském postavení státu a nadřazenosti státních orgánů nad ostatními subjekty trestního řízení.¹¹¹

3.2.4. Zásada volného hodnocení důkazů

Podle ustanovení § 2 odst. 6 tr. řádu „orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.“ Jedná se o zakotvení zásady volného hodnocení důkazů, která je vyjádřením toho, že v trestním řízení neexistuje pevně stanovené množství důkazů, které je nezbytné provést k prokázání určitých skutečností, ani určitá kritéria pro hodnocení důkazů a jejich pravdivosti. Namísto toho musí orgány činné v trestním řízení zvážit okolnosti konkrétního případu a přihlídnout k jeho zvláštnostem. Tato zásada brání mechanickému postupu při hodnocení důkazů a při jeho provádění naopak vyžaduje individuální přístup.¹¹²

Jak již bylo řečeno výše, v řízení o schválení dohody o vině a trestu soud dokazování v zásadě neprovádí, pouze výjimečně, považuje-li to za potřebné, může vyslechnout obviněného a opatřit si potřebná vysvětlení.¹¹³ S ohledem na to, že orgány činné v trestním řízení hodnotí jen důkazy, na kterých se strany dohodly, nemůže se zde zásada volného hodnocení důkazů naplno uplatnit. Státní zástupce a obviněný předkládají soudu určitý skutkový stav a nabízejí o něm důkazy, kdy se ovšem nejedná o volné hodnocení všech důkazů v pravém slova smyslu, ale o selektivní hodnocení pouze vybraných důkazů.¹¹⁴ Proto zákonodárce poskytuje soudu poměrně široká oprávnění, aby dohodu buď neschválil¹¹⁵, nebo aby o ní rozhodl jiným způsobem.¹¹⁶

3.2.5. Zásada ústnosti a zásada bezprostřednosti

K zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, vytvářejí v trestním řízení předpoklady zásada ústnosti a zásada bezprostřednosti, které spolu velmi úzce souvisejí a navzájem se podmiňují. Podle ustanovení

---

¹¹¹ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 24.

¹¹² FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 166.

¹¹³ Srov. § 314q odst. 5 tr. řádu.

¹¹⁴ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 24.

¹¹⁵ Srov. § 314o odst. 1 písm. b) a § 314r odst. 2 tr. řádu.

¹¹⁶ Srov. § 314p a § 314r odst. 5 tr. řádu.

§ 2 odst. 11 tr. řádu „*jednání před soudy je ústní; důkaz výpověďmi svědků, znalců a obviněného se provádí zpravidla tak, že se tyto osoby vyslychájí.*“ Zásada bezprostřednosti je upravena v ustanovení § 2 odst. 12 tr. řádu tak, že „*při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném, vazebním a neveřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny.*“ Obě zásady se nejvýrazněji uplatňují v řízení před soudem, kde umožňují soudu získat jasný obraz o dokazované skutečnosti a rozhodnout na základě bezprostředního dojmu z provedených důkazů.¹¹⁷

Z koncepce dohody o vině a trestu jako alternativního způsobu řešení trestních věcí vyplývá, že se ve věci neuskuteční hlavní líčení. Obviněný se totiž dobrovolně vzdává práva na plnohodnotné projednání věci a tím i práva na provedení důkazů před nezávislým a nestranným soudem. To znamená, že jsou porušeny zásady dokazování v podobě bezprostřednosti a ústnosti.¹¹⁸ Zásada ústnosti ovšem není popřena zcela, protože jednání před soudem se stále koná na základě ústních projevů.¹¹⁹

3.2.6. Zásada veřejnosti

Z důvodu, že se při rozhodování soudu o návrhu na schválení dohody o vině a trestu nekoná hlavní líčení, je současně omezena také další zásada trestního práva procesního, a sice zásada veřejnosti. Ta je zakotvena v ustanovení § 2 odst. 10 tr. řádu, podle kterého se „*trestní věci před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat. Při hlavním líčení a veřejném zasedání smí být veřejnost vyloučena jen v případech výslovně stanovených v tomto nebo zvláštním zákoně.*“

I když je sjednávání dohody o vině a trestu neveřejné a dochází tak k vyloučení veřejnosti z projednávání stěžejních otázek týkajících se viny a trestu, nelze tvrdit, že je zásada ústnosti zcela ignorována. O schválení dohody o vině a trestu totiž rozhoduje soud ve veřejném zasedání¹²⁰ a dohodu v něm schvaluje

---

¹¹⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 179.

¹¹⁸ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2264.

¹¹⁹ BERANOVÁ, A. Dohoda o vině a trestu z pohledu práva na spravedlivý proces. In: JELÍNEK, J. a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, 2020, s. 239.

¹²⁰ Srov. § 314q odst. 1 tr. řádu.

odsuzujícím rozsudkem¹²¹, který se vyhláší veřejně.¹²² Zásada veřejnosti je tak do značné míry zachována.

3.2.7. Shrnutí

Základní zásady trestního řízení jsou klíčovými pilíři trestního práva procesního. Zavedením institutu dohody o vině a trestu zákonodárce jednostranně upřednostnil rychlost trestního řízení na úkor ostatních principů, i když zásada rychlosti trestního řízení¹²³ není jedinou zásadou trestního řízení a neměla by být takto jednostranně prioritizována.

Novela tr. řádu provedená zákonem č. 333/2020 Sb. dokonce ještě více nabourala dosavadní charakter trestního řízení dalšími výjimkami ze základních zásad a výrazně tak trestní řízení přiblížila angloamerickému modelu, který má však odlišné právně-filozofické základy a principy.¹²⁴

Vzhledem k podstatnému významu základních zásad trestního řízení by bylo žádoucí zvážit celkovou koncepci tr. řádu a co nejdříve přistoupit k jeho celkové rekonstrukci, o které se mluví již několik let a která by mohla být vhodným krokem k obnovení důrazu na základní zásady trestního řízení a zajištění spravedlivého a efektivního procesu pro posuzování trestných činů.

3.3. Fáze dohodovacího řízení

Dohodovací řízení v české právní úpravě sestává vždy ze dvou procesních fází, a to z fáze sjednávání dohody o vině a trestu (§ 175a tr. řádu) a fáze řízení o schválení dohody o vině a trestu (§ 314o - § 314s tr. řádu).

3.3.1. Sjednávání dohody o vině a trestu

V první fázi dohodovacího řízení spolu státní zástupce a obviněný (event. také za přítomnosti poškozeného) jednájí o podmínkách dohody o vině a trestu.

---

¹²¹ Srov. § 314r odst. 4 tr. řádu.

¹²² ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2264.

¹²³ Srov. § 2 odst. 4 tr. řádu.

¹²⁴ PROVAZNÍK, J., MULÁK, J. Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. na základní zásady trestního řízení. *Bulletin advokacie*, 2021, č. 11, s. 46.

3.3.1.1. Podmínky aplikace dohody o vině a trestu v trestním řízení

V souladu s ustanovením § 175a tr. řádu je sjednání dohody o vině a trestu možné za následujících podmínek:

- výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný;
- obviněný prohlásil, že spáchal skutek, pro který je stíhán;
- na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení;
- jde-li o případ nutné obhajoby, ke sjednání dohody mezi státním zástupcem a obviněným došlo za přítomnosti obhájce;
- nejedná se o řízení proti uprchlému a řízení ve věci mladistvého, který nedovršil osmnáct let věku.

Zákonnými podmínkami pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu je tedy v první řadě otázka přípustnosti sjednání dohody, přičemž platí, že dohodu o vině a trestu lze sjednat o všech trestných činech s výjimkou řízení proti uprchlému¹²⁵ a řízení ve věci mladistvého, který nedovršil osmnáct let věku.¹²⁶ Další podmínkou je zajištění práva obviněného na obhajobu (formální) v případě existence některého z obecných důvodů nutné obhajoby zakotvených v § 36 tr. řádu. Tzn., že pokud si obviněný v takovém případě nezvolí obhájce sám, musí mu být obhájce ustanoven soudem. Další zárukou zajištění práva na obhajobu (materiální) je potom poučení obviněného podle § 91 odst. 1 tr. řádu, jehož obsahem je „*upozornění na skutečnost, že v přípravném řízení může se státním zástupcem sjednat dohodu o vině a trestu, kterou schvaluje soud. Obviněného je třeba poučit o podstatě a důsledcích sjednání dohody o vině a trestu, o tom, že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, s výjimkou případu, kdy takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, s níž souhlasil (§ 245 odst. 1 věta druhá), a o podmínkách, za nichž může soud rozhodnout o řádně uplatněném nároku poškozeného (§ 314r odst. 4).*“ Právo na obhajobu je zajišťováno také tím, že obviněný a obhájce mohou při sjednávání

---

¹²⁵ Viz § 175a odst. 8 tr. řádu.

¹²⁶ Viz § 63 odst. 1 ZSM.

dohody o vině a trestu nahlížet do spisů, přičemž toto právo jim nelze odepřít.¹²⁷ Poslední významnou podmínkou, která musí být pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu splněna, je, že takový postup odůvodňují dosavadní skutková zjištění.¹²⁸ Výsledky vyšetřování musí dostatečně přesné, aby za daného stavu poznání nebylo možné pochybovat o tom, že se skutek stal, je trestným činem a spáchal jej obviněný. K tomu blíže výklad v podkapitole 3.2.1. diplomové práce.

V zásadě jedinou pozitivní materiální podmínkou¹²⁹ pro samotné sjednání dohody o vině a trestu je v souladu s ustanovením § 175a odst. 3 tr. řádu „*prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, pokud na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení.*“ Podmínkou sjednání dohody o vině a trestu je tedy objektivní zjištění skutkového stavu, který je kvalifikovanou formou v podobě prohlášení potvrzován i samotným obviněným.¹³⁰ Prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, však nelze zaměňovat s doznáním viny. Jak již bylo zmíněno, prohlášení, že obviněný spáchal skutek, postrádá jakékoli etické hledisko.¹³¹ Podmínku prohlášení obviněného o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, tr. řád stanovuje obdobně i u institutu narovnání.¹³²

V případě trestního řízení vedeného proti právnické osobě bude právnická osoba prohlášení o spáchání skutku činit prostřednictvím spoluobviněné fyzické osoby, která za právnickou osobu v trestním řízení jedná a jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné podle § 8 odst. 1 TOPO.¹³³ Uvedené, ačkoli je v přímém rozporu s ustanovením § 34 odst. 4 TOPO, které vylučuje, aby úkony v trestním řízení vedeném proti právnické osobě činila osoba, která je (spolu)obviněným, poškozeným nebo svědkem v téže věci¹³⁴, přiměřeně vyplývá z kontroverzního

---

¹²⁷ Srov. § 65 odst. 2 tr. řádu.

¹²⁸ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2271.

¹²⁹ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 22.

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ ZŮBEK, J. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 82.

¹³² Srov. § 309 odst. 1 písm. a) tr. řádu.

¹³³ KOCINA, J. Odklony v trestním řízení proti právnickým osobám. *Bulletin advokacie*, 2022, č. 4, s. 21.

¹³⁴ ZAORALOVÁ, P. Odklony v řízení proti právnickým osobám. In: JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha: Leges, 2017, s. 204.

rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2014¹³⁵. Je-li stíhána pouze právnická osoba, bude prohlášení, že právnická osoba spáchala skutek, pro který je stíhaná, činit osoba, která je oprávněná za právnickou osobu činit úkony v řízení před soudem podle OSŘ¹³⁶, zmocněnec nebo opatrovník, a to dle § 34 TOPO.¹³⁷ Výše uvedené se vztahuje i na situaci, kdy chce trestně stíhaná právnická osoba učinit prohlášení viny za účelem použití ustanovení § 206c tr. řádu.¹³⁸

Státní zástupce musí kromě toho, zda jsou splněny podmínky pro sjednání dohody o vině a trestu, zvažovat také to, zda je vůbec takový postup vzhledem ke všem podstatným okolnostem případu vhodný. Má přitom vzít v úvahu zejména povahu a závažnost spáchaného trestného činu, zájmy poškozeného, pravděpodobný druh a výměru trestu, jestliže by obviněný byl uznán vinným v řízení před soudem na podkladě obžaloby, zájem na rychlém a přiměřeném skončení věci, pravděpodobný vliv řízení před soudem na svědky a náklady řízení před soudem.¹³⁹ Dalším kritériem, které státní zástupce při hodnocení vhodnosti dohody o vině a trestu bere v úvahu, je potom především pravděpodobnost úspěšného dosažení dohody o vině a trestu a hospodárnost a rychlost, kterých by bylo dosaženo v porovnání s tradičním průběhem trestního řízení.¹⁴⁰ Státní zástupce má vždy volnost v rozhodování o využití institutu dohody o vině a trestu a není povinen jej využít, i když jsou jinak splněny všechny zákonné podmínky. Rozhodnutí o vhodnosti takového postupu je založeno na vnitřním přesvědčení státního zástupce, které se zakládá na zvážení všech zákonných kritérií.¹⁴¹

---

¹³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 5 Tz 41/2014.

¹³⁶ Dle § 21 odst. 1 OSŘ „za právnickou osobu jedná a) člen statutárního orgánu; tvoří-li statutární orgán více osob, jedná za právnickou osobu předseda statutárního orgánu, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen; je-li předsedou nebo pověřeným členem právnická osoba, jedná vždy fyzická osoba, která je k tomu touto právnickou osobou zmocněna nebo jinak oprávněna, nebo b) její zaměstnanec (člen), který tím byl statutárním orgánem pověřen, nebo c) vedoucí jejího odštěpného závodu, jde-li o věci týkající se tohoto závodu, nebo d) její prokurista, může-li podle udělené prokury jednat samostatně.“

¹³⁷ KOCINA, J. Odklony v trestním řízení proti právnickým osobám. *Bulletin advokacie*, 2022, č. 4, s. 20.

¹³⁸ K tomu blíže kapitola 4 diplomové práce.

¹³⁹ Srov. čl. 61 odst. 3 pokynu obecné povahy NSZ č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení.

¹⁴⁰ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2274.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 2275.

3.3.1.2. Proces sjednávání dohody o vině a trestu

K zahájení jednání o dohodě o vině a trestu může státní zástupce přistoupit buď na návrh obviněného, anebo i bez takového návrhu, tedy *ex officio*. Návrh obviněného na zahájení jednání o dohodě o vině a trestu musí splňovat všechny obecné formální a obsahové náležitosti podání, které jsou vyžadovány ustanovením § 59 tr. řádu. Z návrhu musí být především zjevná vůle obviněného uzavřít dohodu o vině a trestu, resp. účastnit se jednání, které by mohlo vést k jejímu uzavření.¹⁴² Návrh může obsahovat i další náležitosti, jako např. prohlášení podle § 175a odst. 3 tr. řádu, návrh na druh a výměru trestu, či návrh na výrok o náhradě škody, odčinění nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Dále je také možné, aby obviněný ke svému návrhu přiložil dokumenty, které považuje pro sjednání dohody o vině a trestu za relevantní a zvýšil tak své šance na její uzavření. Může jít např. o dohodu s poškozeným, či potvrzení o nahrazení škody poškozenému.¹⁴³ Návrh je třeba adresovat státnímu zástupci vykonávajícímu dozor v přípravném řízení,¹⁴⁴ který má výlučné oprávnění s obviněným dohodu o vině a trestu sjednat.¹⁴⁵ Neshledá-li státní zástupce návrh obviněného důvodným, písemně o svém negativním stanovisku vyrozumí obviněného, případně obhájce obviněného, pokud jej obviněný má.

V opačném případě, shledá-li státní zástupce návrh obviněného důvodným, nebo jedná-li z úřední povinnosti, zahájí státní zástupce jednání o dohodě o vině a trestu tím, že obviněného k takovému jednání předvolá. O době a místu konání jednání vyrozumívá státní zástupce též obhájce obviněného, pokud jej obviněný má, a poškozeného, který výslovně neprohlásil, že se vzdává procesních práv, které mu zákon jako poškozenému přiznává.¹⁴⁶ Pokud by se obviněný k jednání o dohodě o vině a trestu bez dostatečné omluvy nedostavil, ačkoliv byl řádně předvolán, mohla by teoreticky být jeho účast na jednání vynucena také předvedením či uložením pořádkové pokuty, byl-li na to obviněný v předvolání upozorněn.¹⁴⁷ V daném případě by ovšem takový postup postrádal smysl, když by obviněný

---

¹⁴² ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2275.

¹⁴³ Tamtéž, s. 2276.

¹⁴⁴ Srov. § 174 odst. 1 tr. řádu.

¹⁴⁵ Srov. § 175 odst. 1 písm. c) tr. řádu.

¹⁴⁶ Srov. § 43 odst. 5 tr. řádu.

¹⁴⁷ Srov. § 90 odst. 1 tr. řádu.

s největší pravděpodobností nakonec stejně prohlásil, že dohodu o vině a trestu uzavřít nechce. Dohoda o vině a trestu je založena především na dobrovolném souhlasu obviněného s takovým vyřízením věci, a proto nelze obviněného k jejímu uzavření žádným způsobem nutit.¹⁴⁸ V praxi proto státní zástupce nejprve písemně vyzve obviněného a další oprávněné osoby, aby se k možnosti sjednání dohody o vině a trestu vyjádřili.¹⁴⁹ Odmítne-li obviněný výzvu státního zástupce na jednání o dohodě o vině a trestu, učiní o tom státní zástupce pouze záznam do spisu a následně bude na základě zásady oficiality a obžalovací postupovat ve věci standardním způsobem.¹⁵⁰

Z dikce ustanovení § 175a odst. 1 tr. řádu je zřejmé, že jednání o dohodě o vině a trestu mezi státním zástupcem a obviněným probíhá primárně v rámci přípravného řízení, a to zejména po skončení vyšetřování, pokud jeho výsledky dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný. V čl. 61 odst. 2 pokynu obecné povahy NSZ č. 9/2019 o postupu státních zástupců v trestním řízení se ale místo „výsledky vyšetřování“, jak je uvedeno v ustanovení § 175a odst. 1 tr. řádu, píše „výsledky přípravného řízení“, což dává státnímu zástupci možnost vyjít při úvahách o jednání o dohodě o vině a trestu již z výsledků prověřování jakožto první fáze přípravného řízení, která předchází zahájení trestního stíhání.¹⁵¹ Často tak dochází k tomu, že státní zástupce iniciuje sjednání dohody o vině a trestu již na samém počátku vyšetřování či v jeho průběhu. V takto rané fázi trestního stíhání a bez znalosti spisu¹⁵² však nemůže obviněný ani jeho obhájce posoudit, zda je sjednání dohody o vině a trestu skutečně v zájmu obviněného. Bez znalosti důkazní situace by obviněný neměl učinit prohlášení, že spáchal skutek, pro který je stíhán, ani souhlasit s návrhem státního zástupce na sjednání dohody o vině a trestu. To platí jak pro skončení vyšetřování,

---

¹⁴⁸ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2278.

¹⁴⁹ Srov. čl. 61 odst. 5 pokynu obecné povahy NSZ č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení.

¹⁵⁰ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2278.

¹⁵¹ VANTUCH, P. Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? *Bulletin advokacie*, 2023, č. 1-2, s. 25.

¹⁵² Dle § 65 odst. 2 věty třetí tr. řádu nelze právo nahlédnout do spisu obviněnému a obhájci odepřít až při sjednávání dohody o vině a trestu.

tak obzvlášť pro jeho průběh a počátek.¹⁵³ V souladu s ustanovením § 179b odst. 5 tr. řádu může ke sjednání dohody o vině a trestu mezi státním zástupcem a podezřelým dojít i ve zkráceném přípravném řízení. Na podmínky a postup při jejím sjednání se v takovém případě použije obdobně ustanovení § 175a tr. řádu.

Sjednání dohody o vině a trestu je dále možné též ve stadiu předběžného projednání obžaloby. „*Předseda senátu nařídí předběžné projednání obžaloby, má-li za to, že vzhledem k okolnostem případu by bylo sjednání dohody o vině a trestu vhodné, zejména navrhl-li takový postup státní zástupce nebo obviněný.*“¹⁵⁴ Pokud se koná předběžné projednání obžaloby z důvodu uvedeného v ustanovení § 186 písm. g) tr. řádu, soud nejprve zjišťuje stanovisko obviněného a státního zástupce k sjednání dohody o vině a trestu. Projeví-li státní zástupce a obviněný o dohodu o vině a trestu zájem, poskytne soud státnímu zástupci přiměřenou lhůtu k podání návrhu na schválení této dohody. Když státní zástupce v této lhůtě podá návrh na schválení dohody o vině a trestu, postupuje soud podle ustanovení § 314o až § 314s tr. řádu.¹⁵⁵ V opačném případě nařídí soud ve věci hlavní líčení, neučiní-li některá z rozhodnutí uvedených v § 188 tr. řádu.¹⁵⁶ Pro návrh na potrestání v této souvislosti platí speciální ustanovení § 314c odst. 1 písm. d) tr. řádu.

V neposlední řadě lze dohodu o vině a trestu sjednat rovněž po zahájení hlavního líčení. Pokud předseda senátu na základě podané obžaloby nařídí hlavní líčení, pak dle § 196 odst. 2 písm. b) tr. řádu již spolu s doručením opisu obžaloby upozorní obžalovaného, že má právo se v jím stanovené lhůtě vyjádřit ke skutečnostem uvedeným v obžalobě, zejména, zda má zájem uzavřít se státním zástupcem dohodu o vině a trestu nebo zda chce v hlavním líčení prohlásit svou vinu. Současně musí předseda senátu obžalovaného poučit o důsledcích, které jsou s těmito vyjádřeními spojené a o skutečnosti, že vyjádření k obžalobě, nejde-li o doznání nebo o prohlášení viny, za něj může učinit i jeho obhájce, a to i když se hlavní líčení koná v jeho nepřítomnosti.¹⁵⁷ V souladu s ustanovením § 206b odst. 1 tr. řádu má pak předseda senátu možnost sjednání dohody o vině a trestu znovu

---

¹⁵³ VANTUCH, P. Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? *Bulletin advokacie*, 2023, č. 1-2, s. 29.

¹⁵⁴ § 186 písm. g) tr. řádu.

¹⁵⁵ K tomu blíže podkapitola 3.3.2. diplomové práce.

¹⁵⁶ Srov. § 187 odst. 4 tr. řádu.

¹⁵⁷ Srov. § 193 odst. 3 tr. řádu.

navrhnout i po zahájení hlavního líčení, považuje-li to za vhodné vzhledem k okolnostem případu. Vyjádří-li se státní zástupce a obžalovaný, že mají zájem jednat o dohodě o vině a trestu, předseda senátu hlavní líčení za účelem jejího sjednání na nezbytnou dobu přeruší. Je-li to s ohledem na okolnosti případu zapotřebí, může předseda senátu hlavní líčení též odročit. Dojde-li ke sjednání dohody o vině a trestu, pokračuje se v hlavním líčení, kdy státní zástupce nejprve přednese obsah sjednané dohody o vině a trestu a navrhne soudu její schválení. Po přednesení návrhu na schválení dohody o vině a trestu se v hlavním líčení postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3 až 5 a § 314r.¹⁵⁸ Pokud ke sjednání dohody o vině a trestu nedošlo nebo soud dohodu o vině a trestu neschválí, pokračuje se v hlavním líčení na podkladě původní obžaloby.¹⁵⁹

Ačkoli zákon v ustanovení § 175a odst. 7 tr. řádu stanoví povinnost státního zástupce učinit záznam do protokolu pouze o skutečnosti, že ke sjednání dohody o vině a trestu nakonec nedošlo, bude tato povinnost a *minore ad maius* platit též při jejím úspěšném sjednání.¹⁶⁰ O sjednané dohodě o vině a trestu proto státní zástupce sepíše záznam do protokolu a následně její opis doručí obviněnému, jeho obhájci a případně i poškozenému.¹⁶¹ Dohoda o vině a trestu se vyhotovuje již při jejím samotném sjednání, protože její obligatorní součástí musí být podpisy osob, které dohodu uzavřely.¹⁶² Státní zástupci proto v zájmu rychlosti a hospodárnosti řízení opis dohody doručují zpravidla přímo při úkonu.¹⁶³

3.3.1.3. *Náležitosti dohody o vině a trestu*

Zákon neupravuje žádný detailnější postup pro státního zástupce nebo obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu. Zaměřuje se spíše na stanovení jejích podrobných náležitostí.¹⁶⁴ Co se týče vnější formy, musí být dohoda uzavřena vždy písemně. Obsah dohody o vině a trestu je pak vymezen v ustanovení § 175a odst. 6 tr. řádu takto:

---

¹⁵⁸ K tomu blíže podkapitola 3.3.2. diplomové práce.

¹⁵⁹ Srov. § 206b odst. 4 tr. řádu.

¹⁶⁰ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2290.

¹⁶¹ Srov. § 175a odst. 7 tr. řádu.

¹⁶² Srov. § 175a odst. 6 písm. i) tr. řádu.

¹⁶³ Srov. § 62 odst. 1 tr. řádu.

¹⁶⁴ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 19-25.

- a) *označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,*
- b) *datum a místo jejího sepsání,*
- c) *popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem,*
- d) *označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu,*
- e) *prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu,*
- f) *v souladu s trestním zákoníkem dohodnutý druh, výměru a způsob výkonu trestu včetně délky zkušební doby, případně upuštění od potrestání, a rozsah přiměřených omezení a povinností v případě, že to trestní zákoník umožňuje a že byly dohodnuty; při dohodě o druhu a výměře trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch (§ 39 odst. 8 trestního zákoníku),*
- g) *rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto,*
- h) *ochranné opatření, přichází-li v úvahu jeho uložení a bylo-li dohodnuto,*
- i) *podpis státního zástupce a obviněného, dále podpis obhájce, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu, a podpis poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.*

Komentář¹⁶⁵ k tr. řádu obsahové náležitosti dohody o vině a trestu rozděluje na obligatorní a fakultativní. Obligatorní náležitosti jsou nezbytné pro platnost dohody a jsou uvedeny pod písmeny a) až f) a i). Fakultativní náležitosti jsou uvedeny pod písmeny g) a h) a jsou do dohody zahrnuty pouze v případě, že si je strany dohodnou, ovšem dohoda může být uzavřena i bez nich. Uvedené náležitosti jsou tak velmi podobné náležitostem obžaloby či rozsudku.

3.3.1.4. Poškozený a jeho práva při jednání o dohodě o vině a trestu

V souladu s ideami restorativní justice je státní zástupce při sjednávání dohody o vině a trestu povinen dbát též na zájmy poškozeného. Ten má v souladu s ustanovením § 43 odst. 1 tr. řádu právo účastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, jakož i následného veřejného zasedání o jejím schválení, kde může uplatňovat svá práva.¹⁶⁶ Proto, nevzdal-li se poškozený výslovně svých procesních práv, vyrozumívá jej státní zástupce o době a místě jednání o dohodě o vině a trestu a současně ho musí upozornit na možnost uplatnit nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, jež mu byla trestným činem způsobena, nebo na vydání bezdůvodného obohacení, které bylo na jeho úkor získáno.¹⁶⁷ Pokud by státní zástupce a obviněný sjednali dohodu o vině a trestu a poškozený by se k trestnímu řízení se svým nárokem před prvním jednáním o této dohodě nepřipojil, nebo by se připojil později, již by nebylo možné takové pochybení zhojit. To však platí pouze za předpokladu, že soud danou dohodu později schválí. Pokud by ke schválení dohody o vině a trestu nakonec nedošlo, nic tedy nebrání poškozenému, připojit se se svým nárokem před zahájením dokazování v hlavním líčení.¹⁶⁸

3.3.2. Řízení o schválení dohody o vině a trestu

*„Došlo-li k sjednání dohody o vině a trestu, státní zástupce podá soudu v rozsahu sjednané dohody návrh na schválení dohody o vině a trestu.“*¹⁶⁹ Podáním

---

¹⁶⁵ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2286.

¹⁶⁶ Dle § 175a odst. 5 tr. řádu „je-li poškozený sjednávání dohody o vině a trestu přítomen, vyjádří se zejména k rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.“

¹⁶⁷ Jde o zakotvení zvláštní poučovací povinnosti státního zástupce v § 175a odst. 2 tr. řádu, která rozvíjí obecnou poučovací povinnost orgánů činných v trestním řízení zakotvenou v § 46 tr. řádu.

¹⁶⁸ ŘÍHA, J. § 175a [Jednání o dohodě o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2279.

¹⁶⁹ § 175b odst. 1 tr. řádu.

návrhu na schválení dohody o vině a trestu se zahajuje druhá procesní fáze dohadovacího řízení,¹⁷⁰ ve které soud rozhoduje, zda sjednanou dohodu o vině a trestu schválí, či nikoli. Schválení takového návrhu je přitom podmínkou platnosti sjednané dohody.¹⁷¹ Právní úprava tohoto zvláštního způsobu řízení je obsažena v ustanoveních § 314o až § 314s tr. řádu. Pokud dojde ke sjednání dohody o vině a trestu během přerušového nebo odročeného hlavního líčení, pokračuje se v hlavním líčení, kdy státní zástupce nejprve přednese obsah sjednané dohody o vině a trestu a navrhne soudu její schválení. Po přednesení návrhu na schválení dohody o vině a trestu se v hlavním líčení postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3 až 5 a § 314r tr. řádu.¹⁷²

V souvislosti s podáním návrhu na schválení dohody o vině a trestu ze strany státního zástupce je vhodné poznamenat, že státní zástupce může vzít návrh na schválení dohody o vině a trestu zpět až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Pokud k tomu dojde, věc se vrátí zpět do přípravného řízení.¹⁷³ Na straně obviněného je situace značně komplikovanější. Tr. řád totiž obviněnému právo odstoupit od sjednané dohody o vině a trestu výslovně nepřiznává. Touto problematikou se ovšem v jednom ze svých nálezů zabýval též Ústavní soud, který se ztotožnil právními názory vyslovenými Nejvyšším soudem a Nejvyšším státním zastupitelstvím a dospěl k závěru, že *„pokud obecný soud schválí dohodu o vině a trestu proti vůli obviněného, porušuje tím jeho právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Obviněný má možnost odstoupit od dohody o vině a trestu, resp. odvolat své prohlášení, že spáchal skutek, pro který je v daném řízení stíhán a jehož se sjednaná dohoda o vině a trestu týká, až do doby, než se ve veřejném zasedání soud odebere k závěrečné poradě k rozhodnutí o návrhu státního zástupce na schválení dohody o vině a trestu. V případě, že tak obviněný učiní, je obecný soud povinen věc vrátit státnímu zástupci k došetření podle § 314r odst. 2 trestního řádu.“*¹⁷⁴

---

¹⁷⁰ ŘÍHA, J. § 314o [Přezkoumání návrhu na schválení dohody o vině a trestu a rozhodnutí o jeho odmítnutí]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3632.

¹⁷¹ ZŮBEK, J. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 85.

¹⁷² Srov. § 206b odst. 3 tr. řádu.

¹⁷³ Srov. § 314o odst. 5 tr. řádu.

¹⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.

3.3.2.1. Přezkoumání návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Předseda senátu předložený návrh na schválení dohody o vině a trestu nejprve přezkoumá a v případě závažných procesních vad, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, ačkoli ho podle zákona mít měl, návrh státního zástupce na schválení dohody usnesením v neveřejném zasedání bez projednání odmítne.¹⁷⁵ Dalšími důvody, pro které předseda senátu odmítne návrh na schválení dohody o vině a trestu, jsou vady uvedené v ustanovení § 314r odst. 2 tr. řádu, jako např., že uzavřená dohoda neodpovídá zjištěnému skutkovému stavu nebo je nepřiměřená z hlediska druhu a výše navrženého trestu.¹⁷⁶ Právní mocí usnesení o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu se pak věc vrací zpět do přípravného řízení.¹⁷⁷ Na základě obsahu návrhu na schválení dohody o vině a trestu a obsahu spisu může předseda senátu nařídit též předběžné projednání tohoto návrhu.¹⁷⁸ V rámci předběžného projednání pak může soud věc rozhodnout jedním ze způsobů uvedených v ustanovení § 314p tr. řádu.

3.3.2.2. Veřejné zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Pokud předseda senátu po přezkoumání návrhu na schválení dohody o vině a trestu nezjistí důvody pro jeho odmítnutí nebo pro nařízení předběžného projednání tohoto návrhu, obligatorně ve věci nařídí veřejné zasedání.¹⁷⁹ Pokud zákon nestanoví jinak, použije se na průběh veřejného zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu obecná právní úprava veřejného zasedání v § 232 a násl. tr. řádu a přiměřeně také ustanovení o hlavním líčení, na která odkazuje § 238 tr. řádu.

Na veřejném zasedání je po celou dobu jeho konání nezbytná přítomnost státního zástupce a obviněného. O době a místu řízení předseda senátu vyrozumívá též obhájce obviněného a poškozeného, příp. jen jeho zmocněnce.¹⁸⁰ Po zahájení veřejného zasedání předseda senátu vyzve státního zástupce, aby přednesl návrh na schválení dohody o vině a trestu a poté dá prostor obviněnému a poškozenému, aby se k návrhu vyjádřili. Obviněného se předseda senátu současně dotáže zejména zda:

---

¹⁷⁵ Srov. § 314o odst. 1 písm. b) tr. řádu.

¹⁷⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 803.

¹⁷⁷ Srov. § 314o odst. 3 tr. řádu.

¹⁷⁸ Srov. § 314o odst. 1 písm. c) tr. řádu.

¹⁷⁹ Srov. § 314o odst. 1 písm. a) tr. řádu.

¹⁸⁰ Srov. § 314q odst. 1 tr. řádu.

- rozumí sjednané dohodě o vině a trestu,
- prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu,
- jsou mu známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, a to vzdání se práva na projednání věci v hlavním líčení a omezená možnost podat odvolání.¹⁸¹

Veřejné zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu se od hlavního líčení při standardním průběhu trestního řízení liší zejména tím, že se v něm neprovádí klasické dokazování před soudem. Soud však stále může vyslechnout obviněného a opatřit si potřebná vysvětlení i od dalších osob, považuje-li to pro své rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu za nezbytné.¹⁸² Soud tak činí, zejména pokud z vyjádření obviněného vyplývají závažné pochybnosti o důvodnosti trestního stíhání nebo pokud soud zamýšlí rozhodnout o řádně a včas uplatněném nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení podle § 228 tr. řádu.¹⁸³

3.3.2.3. Rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Pasivnější role soudu v řízení o dohodě o vině a trestu oproti jeho postavení v běžném trestním řízení je dána také tím, že je soud při rozhodování o návrhu na schválení dohody o vině a trestu vázán obsahem dohody, který nemůže měnit.¹⁸⁴ Soud tedy může schválit dohodu pouze v podobě, v jaké ji navrhl státní zástupce a nemá pravomoc do obsahu dohody přímo zasahovat, např. změnit právní kvalifikaci skutku nebo zpřísnit či zmírnit trest. Tím by byl dán důvod pro podání odvolání podle § 245 odst. 1 tr. řádu. Pokud má soud k obsahu dohody nějaké výhrady, může je však dle ustanovení § 314r odst. 3 tr. řádu oznámit státnímu zástupci a obviněnému, odročit veřejné zasedání a počkat, zda strany předloží ke schválení nové znění dohody o vině a trestu.¹⁸⁵ Soudu je tím pádem de facto umožněno obsah

¹⁸¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 803.

¹⁸² Srov. § 314q odst. 5 tr. řádu.

¹⁸³ ŘÍHA, J. § 314q [Veřejné zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3674.

¹⁸⁴ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 44.

¹⁸⁵ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 813.

dohody do jisté míry ovlivnit, když má možnost naznačit účastníkům, jaký obsah by dohoda měla mít, aby byla soudem schválena. Dle Zůbka by však soud „měl být zdrženlivý při zasahování do podoby dohody o vině a trestu vyjednané „smluvními“ stranami. Soud není stranou dohody, a proto by její parametry měl podrobit hodnocení v mezích § 314r odst. 2 tr. řádu. V opačném případě by vážně narušil princip vyjednané spravedlnosti, který je založen na svobodné vůli účastníků dohody a je protivou jednostrannému autoritativnímu diktátu obligačních podmínek.“¹⁸⁶

Podle ustanovení § 314r odst. 2 tr. řádu má soud v případě zjištění, že dohoda je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li, že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu, vrátit věc usnesením do přípravného řízení. Jedná se o zakotvení čtyř zákonných důvodů pro neschválení dohody o vině a trestu.

Pokud naopak soud s dohodou o vině a trestu souhlasí a neshledá žádný důvod, který by bránil jejímu schválení, pak v souladu s ustanovením § 314r odst. 4 tr. řádu dohodu schválí odsuzujícím rozsudkem. Rozsudek, kterým je schvalována dohoda o vině a trestu, obsahuje stejné náležitosti jako odsuzující rozsudek, jímž soud rozhoduje v hlavním líčení.¹⁸⁷ Jediný zvláštní výrok takového rozsudku, že se schvaluje dohoda o vině a trestu, zmiňuje již obecné ustanovení § 120 odst. 4 tr. řádu. Výrok o schválení dohody o vině a trestu, výrok o vině a trestu, případně ochranném opatření musí být v souladu s dohodou o vině a trestu. Výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení soud uvede v souladu s dohodou o vině a trestu, se kterou poškozený souhlasí, nebo s dohodou o vině a trestu, v níž dohodnutý rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení odpovídá řádně uplatněnému nároku poškozeného.¹⁸⁸

---

¹⁸⁶ ZŮBEK, J. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 86.

¹⁸⁷ ŘÍHA, J. § 314r [Rozhodnutí o neschválení a o schválení dohody o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3687.

¹⁸⁸ Srov. § 314r odst. 4 tr. řádu.

V případě, že nebyla povinnost obviněného k náhradě škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení poškozenému v dohodě sjednána, může soud podle § 228 tr. řádu poškozenému jeho nárok sám přiznat. Omezen je však na případy, kdy je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy. Dané oprávnění soudu je ovšem značně problematické a soud by v takovém případě měl obviněného nejprve v souladu s ustanovením § 314q odst. 5 tr. řádu vyslechnout a dát mu tak příležitost vyjádřit se k uplatněnému nároku poškozeného a k důkazům obsaženým ve spise, na základě kterých soud o nároku poškozeného rozhoduje. Pokud by se tak nestalo, byl by uvedený postup v rozporu s právem na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písmene d) EÚLP.¹⁸⁹

---

¹⁸⁹ ŘÍHA, J. § 314r [Rozhodnutí o neschválení a o schválení dohody o vině a trestu]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3688-3689.

4. PROHLÁŠENÍ VINY

S účinností od 1. 10. 2020 byl novelou provedenou zákonem č. 333/2020 Sb. do tr. řádu zaveden další kontroverzní institut – prohlášení viny. Dle důvodové zprávy¹⁹⁰ jde o jakýsi mezistupeň mezi institutem nesporných skutečností a dohodou o vině a trestu, neboť se týká jak skutkových otázek, tak i právní kvalifikace, nikoli však trestu nebo ochranného opatření. Potřeba tohoto institutu je zdůvodňována jeho pozitivním vlivem na rychlost a nákladnost trestního řízení a také snižováním rizika sekundární viktimizace.

Úvodem je nutné podotknout, že terminologie tr. řádu je v tomto ohledu značně nejednotná. Pojem „prohlášení viny“ obsahoval tr. řád ještě před předmětnou novelou, a to v ustanovení § 175a odst. 7,¹⁹¹ které pojednává o institutu dohody o vině a trestu. Samotný § 175a tr. řádu však nepoužívá pojem „prohlášení viny“, nýbrž „prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán“.¹⁹² Tyto pojmy však nelze ztotožňovat. Institut prohlášení viny je obsahově širší než prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, když zahrnuje i souhlas s právní kvalifikací skutku uvedenou v obžalobě.¹⁹³

Jádro právní úpravy institutu prohlášení viny je obsaženo v § 206c tr. řádu, navazujícím na § 196 odst. 2 a 3, § 206a a § 206b odst. 4 tr. řádu. Ustanovení § 206c odst. 1 tr. řádu stanoví, že „*pokud nedošlo k sjednání dohody o vině a trestu, může obžalovaný prohlásit, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě.*“ Pokud obžalovaný učiní takové prohlášení, soud v rozsahu prohlášení postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3 tr. řádu, zejména se obžalovaného dotáže, zda je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké trestní sazby zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován, zda prohlášení viny učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu a zda jsou mu známy všechny důsledky prohlášení

---

¹⁹⁰ Poslanecká sněmovna PČR. Sněmovní tisk č. 466 z 8. volebního období. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=466>.

¹⁹¹ „... Nedojde-li k dohodě o vině a trestu, provede o tom státní zástupce záznam do protokolu; v takovém případě se k prohlášení viny učiněnému obviněným v dalším řízení nepřihlíží.“

¹⁹² Dle § 175a odst. 3 tr. řádu „Podmínkou sjednání dohody o vině a trestu je prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, pokud na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení.“

¹⁹³ GONDEKOVÁ, Š. Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného. *Bulletin advokacie*, 2021, č. 5, s. 42.

viny, zejména že přijetím prohlášení viny soud dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu, neprovede a dokazování bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu a že se vzdává práva podat odvolání proti výroku o vině, ledaže výrok o vině není v souladu s prohlášením viny obžalovaného.¹⁹⁴ Předseda senátu musí před rozhodnutím o přijetí prohlášení viny zjistit také stanovisko státního zástupce, poškozeného a zúčastněné osoby, pokud jsou přítomni při hlavním líčení.¹⁹⁵ Následně soud rozhodne, zda prohlášení viny učiněné obžalovaným přijme, či nikoliv.¹⁹⁶

Dle ustanovení § 206c odst. 5 tr. řádu soud nesmí prohlášení viny přijmout, není-li v souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo zjistí-li, že v předchozím řízení došlo k závažnému porušení práv obviněného. To znamená, „*že prohlášení viny nesmí přijmout, pokud by bylo v rozporu se zásadou materiální pravdy (§ 2 odst. 5 tr. řádu) nebo došlo k porušení zásad řádného zákonného procesu v určité kombinaci se zásadou zajištění práva na obhajobu.*“¹⁹⁷ Soud dále nemusí prohlášení viny přijmout také v případě, že takový postup nepovažuje za vhodný s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran. Pokud soud rozhodne, že prohlášení viny nepřijímá, k prohlášení viny se nepřihlíží.¹⁹⁸

Pokud soud naopak rozhodne, že prohlášení viny přijímá, je zároveň povinen v usnesení uvést, že se dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu, neprovede a bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu. Tím ovšem není dotčena možnost vyslyšet obžalovaného k účasti jiných osob na spáchaném skutku, ohledně kterého prohlásil vinu.¹⁹⁹ Dle ustanovení § 206c odst. 7 tr. řádu nelze soudem přijaté prohlášení viny odvolat a skutečnosti v něm uvedené nelze ani napadat opravným prostředkem.²⁰⁰

---

¹⁹⁴ GONDEKOVÁ, Š. Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného. *Bulletin advokacie*, 2021, č. 5, s. 41.

¹⁹⁵ Srov. § 206c odst. 3 tr. řádu.

¹⁹⁶ Srov. § 206c odst. 4 tr. řádu.

¹⁹⁷ PROVAZNÍK, J., MULÁK, J. Praktické dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. *Bulletin advokacie*, 2022, č. 1-2, s. 13.

¹⁹⁸ Srov. § 206c odst. 8 tr. řádu.

¹⁹⁹ Srov. § 206c odst. 6 tr. řádu.

²⁰⁰ Taktéž dle § 246 odst. 1 písm. b) tr. řádu „*Rozsudek může odvoláním napadnout ... obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká, nejde-li o výrok o vině v rozsahu, v jakém soud přijal jeho prohlášení viny.*“

Po přijetí prohlášení viny obžalovaného se tedy dokazování před soudem omezuje pouze na okolnosti podstatné pro uložení trestu. Při stanovení druhu trestu a jeho výměry musí soud obligatorně přihlídnout mj. též „*k postoji pachatele k trestnému činu v trestním řízení, zda sjednal dohodu o vině a trestu, prohlásil svou vinu nebo označil rozhodné skutečnosti za nesporné.*“²⁰¹ Právní úprava institut prohlášení viny spojuje dále také s možností fakultativního mimořádného snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby dle § 58 odst. 2 písm. b) tr. zák. Samostatná existence tohoto ustanovení však podle některých odborníků může vytvářet „*falešnou iluzi, že v případě prohlášení viny má obžalovaný šanci na zvláštní beneficium při ukládání trestu, na něž by jinak nemohl dosáhnout.*“²⁰² Prohlášení viny obžalovaného by však nemělo samo o sobě stačit k tomu, aby soud postupoval podle § 58 odst. 2 písm. b) tr. zák. Soud by měl vždy zohlednit i další specifické okolnosti daného případu, které by jistě byly podobné těm, které by zvažoval při mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle obecného ustanovení § 58 odst. 1 tr. zák.²⁰³ Ne každé přijaté prohlášení viny tak bude automaticky znamenat mimořádné snížení trestu odnětí svobody dle § 58 odst. 2 písm. b) tr. zák.

Další zásadní problém prohlášení viny spočívá v tom, že obžalovaný musí souhlasit jak s popisem skutku, tak i s jeho právní kvalifikací, byť toto nemůže být schopen, pakliže není právně vzdělán, posoudit. Někteří autoři proto institut prohlášení viny označují „*nemravným obchodem, ne-li určitou nepřímou formou nátlaku na obžalovaného.*“²⁰⁴

---

²⁰¹ Srov. § 39 odst. 1 tr. zák.

²⁰² PROVAZNÍK, J., MULÁK, J. Praktické dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. *Bulletin advokacie*, 2022, č. 1-2, s. 18.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ GONDEKOVÁ, Š. Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného. *Bulletin advokacie*, 2021, č. 5, s. 43.

5. KOMPARACE SE ZAHRANIČNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU

Při zavádění institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu byla pro zákonodárce vzorem především právní úprava Slovenské republiky, kde je tento institut využíván již od roku 2006. Navzdory společné historii a kultuře se právní systémy České a Slovenské republiky začaly postupem času odlišovat v závislosti na specifických potřebách každé země. Cílem této kapitoly je analyzovat některé rozdíly mezi českou a slovenskou právní úpravou institutu dohody o vině a trestu a zhodnotit, jaký je jejich vliv na trestní řízení. Srovnání právních úprav obou zemí může současně přinést užitečné návrhy pro případné budoucí legislativní změny u nás.

5.1. Vybrané aspekty dohody o vině a trestu v právní úpravě Slovenské republiky

Institut dohody o vině a trestu byl do právního řádu Slovenské republiky zakotven v rámci komplexní rekonstrukce trestního práva účinné od 1. 1. 2006. Jádrem právní úpravy institutu dohody o vině a trestu v rámci přípravného řízení je obsaženo v ustanovení § 232 a násl. tr. por. („Konanie o dohode o vine a treste“) a právní úprava soudního řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu se nachází v ustanovení § 331 a násl. tr. por. („Dohoda o vine a treste“). Konkrétní podmínky řízení o dohodě o vině a trestu jsou dále upraveny také vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 619/2005 Z. z.²⁰⁵

Stejně jako v České republice měl i na Slovensku institut dohody o vině a trestu zpočátku mnoho odpůrců. Řada z nich však s odstupem času svůj názor přehodnotila a někteří dnes institut dohody o vině a trestu dokonce označují za „jeden z nejúspěšnějších novodobých trestně-procesních institutů ve Slovenské republice“²⁰⁶

I když jsou podstata a smysl institutu dohody o vině a trestu v české a slovenské právní úpravě v zásadě totožné a obě právní úpravy jsou si velmi podobné i po obsahové stránce, obsahuje slovenská právní úprava určité významné odlišnosti. To platí i po účinnosti novely tr. řádu provedené zákonem č. 333/2020

---

²⁰⁵ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky č. 619/2005 Z. z., o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznání viny a prijatí trestu.

²⁰⁶ PROKEJNOVÁ, M. Mimoriadne zníženie trestu v konaní o dohode o vine a treste. *Justičná revue*, 2009, č. 4, s. 552.

Sb., která obě právní úpravy ještě více přiblížila, ať už jde např. o umožnění sjednání dohody o vině a trestu i v řízení o zvlášť závažném zločinu, zrušení sjednávání dohody o vině a trestu jako důvodu nutné obhajoby nebo zavedení nového zvláštního důvodu pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody, v případě, že soud pachateli ukládá trest rozsudkem, jímž schvaluje dohodu o vině a trestu.

Na rozdíl od české právní úpravy stanovuje slovenská právní úprava v ustanovení § 232 odst. 1 tr. por. jako podmínku pro sjednání dohody o vině a trestu, aby se obviněný ke spáchání skutku přiznal a formálně uznal vinu. Uznáním viny se rozumí přiznání nejen všech skutkových okolností případu, ale i naplnění všech obligatorních znaků skutkové podstaty trestného činu, který je obviněnému kladen za vinu.²⁰⁷ Uznání viny se poté v řízení před soudem ověřuje formou deseti otázek uvedených v ustanovení § 333 odst. 3 tr. por., které předseda senátu položí obviněnému, aby se ujistil, že obviněný chápe důsledky sjednané dohody. V souladu s ustanovením § 334 odst. 1 tr. por. může soud dohodu o vině a trestu schválit jen pokud obviněný na všechny položené otázky odpoví kladně slovem „ano“.²⁰⁸

Slovenská právní úprava je dále specifická v tom, že pokud v rámci řízení o dohodě o vině a trestu uzná obviněný alespoň z části vinu ze spáchání stíhaného skutku, ale ke sjednání dohody nakonec z jakéhokoli důvodu nedojde, pokračuje státní zástupce v normálním průběhu trestního řízení s tím, že v obžalobě uvede, že se obviněný ke spáchání skutku přiznal a soud již v tomto rozsahu neprovádí dokazování.²⁰⁹ To ovšem neplatí pokud soud návrh na schválení dohody o vině a trestu odmítne a po podání obžaloby se koná hlavní líčení. Dle ustanovení § 333 odst. 4 tr. por. přiznání obviněného ke spáchání skutku, učiněné v rámci řízení o dohodě o vině a trestu, v hlavním líčení nelze použít jako důkaz.²¹⁰

Slovenská právní úprava na rozdíl od té české dále nevyklučuje možnost sjednat dohodu o vině a trestu v řízení ve věci mladistvého. Zákonodárce však tento postup podmínil souhlasem zákonného zástupce a obhájce mladistvého, který mu

---

²⁰⁷ BARTOŠOVÁ, L. Rozsah dokazovania pri využití odklonov v prípravnom konaní. *Trestněprávní revue*, 2007, č. 5, s. 124–128.

²⁰⁸ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 20.

²⁰⁹ TÓTHOVÁ, M. Dohoda o vine a treste, komparácia právnej úpravy. *Sborník příspěvků z mezinárodní konference Dny práva 2012*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 1624.

²¹⁰ ZŮBEK, J. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 100.

musí být povinně ustanoven. Bez tohoto souhlasu tedy není možné vést řízení o dohodě o vině a trestu proti mladistvému ani na Slovensku.²¹¹

Dalším rozdílem mezi předmětnými právními úpravami institutu dohody o vině a trestu je, že slovenská právní úprava úplně vylučuje možnost obviněného podat odvolání proti rozsudku, kterým soud schvaluje dohodu o vině a trestu.²¹² Ve veřejném zasedání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu však předseda senátu obviněného na nemožnost podat opravný prostředek výslovně upozorňuje, když se ho dotazuje, zda si uvědomuje, že když soud přijme návrh dohody o vině a trestu a vynese rozsudek, který nabyde právní moci vyhlášením, nebude možné proti tomuto rozsudku podat odvolání.²¹³ Na jednu stranu se sice jeví jako neúčelné poskytovat stranám prostředky, kterými by prodlužovaly trestní řízení, v případě, kdy se jedná o schválení dohody o vině a trestu, která je projevem jejich svobodné vůle. Na straně druhé však český zákonodárce myslel na situaci, kdy soud schválí neautentické znění dohody a příhodně zakotvil možnost podat proti takovému rozsudku odvolání podle § 245 odst. 1 tr. řádu.

K popularitě a častému využívání institutu dohody o vině a trestu na Slovensku přispělo také ustanovení § 14 odst. 7 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 655/2004 Z. z.²¹⁴ Podle tohoto ustanovení náleží obhájci kromě standardní odměny za provedené úkony právní služby ještě nárok na zvláštní odměnu ve výši čtyřnásobku základní sazby tarifní odměny za jeden úkon právní služby, pokud byla soudem schválena dohoda o vině a trestu před podáním obžaloby. Naproti tomu česká vyhláška o odměnách advokátů²¹⁵ žádnou takovouto zvláštní bonifikaci neupravuje.

V neposlední řadě spočívá zásadní rozdíl mezi českou a slovenskou právní úpravou v tom, že na Slovensku byla dohoda o vině a trestu zakotvena jako součást komplexní rekodifikace trestního práva, tedy v rámci přijetí nového trestního zákona a trestního řádu, což umožnilo její lepší začlenění do celkového kontextu trestního práva. Na druhé straně v České republice byl tento institut začleněn do

---

²¹¹ Srov. § 232 odst. 2 a § 333 odst. 5 tr. por.

²¹² Srov. § 334 odst. 4 tr. por.

²¹³ Srov. § 333 odst. 3 písm. j) tr. por.

²¹⁴ Vyhláška Ministerstva spravedlivosti Slovenské republiky č. 655/2004 Z. z., o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

²¹⁵ Vyhláška Ministerstva spravedlivosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

stávajícího, několikrát novelizovaného trestního řádu, aniž by byly zohledněny souvislosti s ostatními instituty trestního práva, zejména se základními zásadami trestního řízení, které zůstaly nezměněny.²¹⁶

Slovenský zákonodárce tak vytvořil pro využívání institutu dohody o vině a trestu takřka ideální podmínky, což se projevilo v jeho okamžité popularitě. To dokládá skutečnost, že již druhý rok po jejím zavedení do slovenského právního řádu v roce 2007 bylo na Slovensku dohodou o vině a trestu vyřešeno 5328 trestních věcí.²¹⁷ Pro porovnání v České republice bylo druhý rok po zavedení dohody o vině a trestu do právního řádu v roce 2014 prostřednictvím tohoto institutu vyřešeno pouze 59 případů.²¹⁸

---

²¹⁶ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 20.

²¹⁷ ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 110.

²¹⁸ Údaje poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti České republiky na základě žádosti o informace.

6. ÚVAHY DE LEGE FERENDA

Na zásadní nedostatky právní úpravy institutu dohody o vině a trestu reagoval zákonodárce v roce 2020 novelou tr. řádu provedenou zákonem č. 333/2020 Sb. Předmětná novela přinesla v úpravě tohoto institutu řadu podstatných změn, po kterých již roky volala velká část odborné veřejnosti. I když tyto změny výrazně přispěly k efektivnějšímu využívání dohody o vině a trestu v praxi, zůstávají v právní úpravě stále určité nedostatky. Cílem této kapitoly je některé z těchto nedostatků představit a navrhnout jejich možná řešení.

Na prvním místě je třeba zmínit nejednotnou terminologii tr. řádu. Podmínkou sjednání dohody o vině a trestu je dle ustanovení § 175a odst. 3 a odst. 6 písm. e) tr. řádu „prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán“. Pokud však k dohodě o vině a trestu nedojde, je v ustanovení § 175a odst. 7 tr. řádu uvedeno, že se k „prohlášení viny učiněnému obviněným“ v dalším řízení nepřihlíží.²¹⁹ Přestože pojem „prohlášení viny učiněné obviněným“ zůstal v § 175a odst. 7 tr. řádu zřejmě pouze v důsledku opomenutí zákonodárce, a to jako pozůstatek neschváleného vládního návrhu zákona z roku 2004,²²⁰ způsobuje tato nejednotnost v praxi velké problémy. Řada obviněných totiž není ochotná učinit prohlášení o spáchání skutku, protože se obává, že by v případě neschválení dohody o vině a trestu bylo jejich prohlášení o spáchání skutku posuzováno jako prohlášení viny, tedy de facto jako jejich doznání.²²¹ Aby se zvýšil zájem o institut dohody o vině a trestu ze strany obviněných a docházelo tak k častějšímu uzavírání těchto dohod, bylo by de lege ferenda vhodné provést novelizaci ustanovení § 175a odst. 7, § 206b odst. 4 a § 314s tr. řádu a sjednotit jejich znění s terminologií užitou v ustanovení § 175a odst. 3 tr. řádu.

Aby došlo ke zvýšení zájmu o institut dohody o vině a trestu také ze strany obhájců, bylo by po vzoru slovenské právní úpravy vhodné novelizovat vyhlášku o odměnách advokátů²²² a doplnit do ní speciální odměnu pro obhájce, v případě, že jeho klient a státní zástupce uzavřou dohodu o vině a trestu. Tato odměna by

---

²¹⁹ Stejně také v § 206b odst. 4 a § 314s tr. řádu.

²²⁰ VANTUCH, P. Lze prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, posuzovat jako prohlášení viny? *Bulletin advokacie*, 2022, č. 10, s. 26.

²²¹ Tamtéž, s. 25.

²²² Vyhláška Ministerstva spravedlivosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

obhájce motivovala k tomu, aby aktivněji nabízeli tento způsob vyřízení trestní věci svým klientům a lépe je informovali o jeho výhodách. To by vedlo k většímu využívání institutu dohody o vině a trestu v praxi a potažmo k rychlejšímu řešení trestních případů a snížení zátěže soudů.

I když už sjednávání dohody o vině a trestu není samo o sobě zakotveno jako důvod nutné obhajoby, stále se během dohodovacího řízení může uplatnit jiný důvod nutné obhajoby. V takovém případě se dle § 175a odst. 3 tr. řádu musí obhájce účastnit celé fáze sjednávání dohody o vině a trestu. V navazujícím veřejném zasedání, ve kterém soud rozhoduje o schválení takto sjednané dohody, však již zákon účast obhájce nevyžaduje.²²³ Z tohoto důvodu by bylo žádoucí do zákona doplnit také povinnou účast obhájce na veřejném zasedání, ve kterém se rozhoduje o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, jde-li o případ nutné obhajoby.

Další navrhované změny zákona se již týkají samotného procesu uzavírání dohody o vině a trestu. V první řadě by bylo vhodné ze zákona vypustit možnost uzavřít dohodu o vině a trestu ve zkráceném přípravném řízení, zakotvenou v ustanovení § 179b odst. 5 tr. řádu. Tento postup může totiž trestní řízení paradoxně prodloužit v porovnání s tím, kdyby státní zástupce věc vyřídil standardním postupem ve zkráceném přípravném řízení.²²⁴ Dalším nadbytečným prvkem dohodovacího řízení je předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu v řízení před soudem, kdy může dojít ke zbytečným průtahům, což je zvláště pro dohodovací řízení velmi nežádoucí. K větší efektivitě institutu dohody o vině a trestu by také přispělo např. stanovení lhůty pro vyjádření obviněného k návrhu státního zástupce na uzavření dohody o vině a trestu a dále by mohlo být stanoveno, že pokud se obviněný nedostaví nebo nereaguje na výzvu státního zástupce, potom nemá o sjednání dohody zájem. V takovém případě totiž není účelné vynucovat přítomnost obviněného zajišťovacími prostředky.

---

²²³ Srov. § 314q odst. 1 tr. řádu.

²²⁴ JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 19.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zejména komplexně představit a rozebrat institut dohody o vině a trestu a prohlášení viny v českém právním řádu, a to zejména prostřednictvím analýzy současné právní úpravy, jejího zhodnocení a navržení možných zlepšení. K dosažení vytyčeného cíle se diplomová práce dále věnuje také historii institutu dohody o vině a trestu, důvodům a legislativním snahám o jeho zavedení do českého právního řádu a problematice jeho zařazení mezi odklony v trestním řízení, včetně vymezení charakteristických znaků odklonů. Zvláštní pozornost je také věnována argumentů odborné veřejnosti pro a proti zavedení tohoto institutu do právního řádu České republiky a jeho nesouladu s vybranými základními zásadami trestního řízení. V neposlední řadě diplomová práce poskytuje statické údaje o aplikaci dohody o vině a trestu za posledních 10 let.

Ve svém závěru se diplomová práce zaměřuje také na analýzu vybraných aspektů dohody o vině a trestu v právním řádu Slovenské republiky a jejich komparaci s českou právní úpravou. Právě slovenská právní úprava institutu dohody o vině a trestu byla totiž při zavádění tohoto institutu do českého právního řádu pro zákonodárce hlavním zdrojem inspirace. Z této části práce vyplynulo, že oblíbenost a četnost využívání tohoto institutu na Slovensku byla od počátku jeho zavedení daleko vyšší než v České republice. To je dáno jednak tím, že se institut dohody o vině a trestu ve slovenské právní úpravě nachází o několik let déle než v české úpravě a dále také tím, že slovenské právo neklade na jeho aplikaci takové omezující podmínky jako české právo. Český zákonodárce se v roce 2020 pokusil tento problém vyřešit novelou, což bylo z velké části úspěšné, neboť po nabytí účinnosti předmětné novely došlo k prudkému nárůstu počtu schválených dohod o vině a trestu. Navzdory některým odlišnostem jsou si však obě právní úpravy po obsahové stránce velmi podobné.

Podarí-li se udržet rostoucí trend využívání dohody o vině a trestu a prohlášení viny v praxi, může to mít výrazný pozitivní dopad na výkon trestní spravedlnosti v České republice. Tyto instituty umožňují rychlejší a efektivnější řešení skutkově jednoduchých případů, což uvolní čas státním zástupcům a soudům pro řešení složitějších případů. Takový přístup by mohl vést ke zkrácení doby trvání všech trestních řízení a posílení důvěry veřejnosti v trestní justici.

RESUMÉ

The master thesis entitled "Dohoda o vině a trestu a prohlášení viny" deals with the similar institutes of criminal procedural law in the legal system of the Czech Republic.

Dohoda o vině a trestu, which has its roots in the Anglo-American common law system, was adopted into the Czech legal system in 2012. It is a very controversial institute, which is criticised by a part of the professional public mainly for its discrepancy with the basic principles of Czech criminal procedure. Other legal authorities, on the other hand, consider it to be a suitable tool to speed up and simplify the course of criminal proceedings.

Due to the initial failure of this institute, an amendment was adopted in 2020, which significantly contributed to the increase in the number of criminal cases solved in this way. At the same time, a new consensual way of settling criminal cases was introduced in the form of the institute prohlášení viny.

At the outset, the thesis defines the term 'diversion' in criminal proceedings and examines whether dohoda o vině a trestu can be considered a diversion in criminal proceedings. The second chapter provides a historical overview of the development and adoption of the institute into the Czech legal system and presents arguments for and against its introduction. The thesis further analyses the current legal regulation of the institutes dohoda o vině a trestu and prohlášení viny and seeks solutions to its shortcomings. In the conclusion, the thesis compares the legal regulation of the institution dohoda o vině a trestu in Slovakia and provides statistical data on the application of this institute in practice.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní publikace

1. FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 952 s. ISBN 978-80-7598-306-0.
2. GŘIVNA, T. a kol. *Pocta Pavlu Šámalovi k 65. narozeninám*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, 552 s. ISBN 978-80-7400-709-5.
3. JELÍNEK, J. a kol. *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení*. Praha: Leges, 2020, 554 s. ISBN 978-80-7502-444-2.
4. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté*. Praha: Leges, 2017, 288 s. ISBN 978-80-7502-205-9.
5. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 8. vyd. Praha: Leges, 2022, 1040 s. ISBN 978-80-7502-576-0.
6. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Leges, 2021, 942 s. ISBN 978-80-7502-550-0.
7. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vyd. Praha: Leges, 2022, 1424 s. ISBN 978-80-7502-637-8.
8. JELÍNEK, J. *Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu*. Praha: Leges, 2016, 224 s. ISBN 978-80-7502-155-7.
9. KALVODOVÁ, V. *Postavení trestu odnětí svobody v systému trestněprávních sankcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 272 s. ISBN 80-210-3025-9.
10. MULÁK, J. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2019, 340 s. ISBN 978-80-7502-387-2.
11. REPÍK, B. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: Orac, 2002, 263 s. ISBN 80-86199-57-6.
12. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
13. ŠČERBA, F. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, 128 s. ISBN 978-80-87576-30-4.

14. TIBITANZLOVÁ, A. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges, 2018, 355 s. ISBN 978-80-7502-319-3.
15. ZEHR, H. *The Little Book of Restorative Justice*. Intercourse: Good Books, 2002, 76 s. ISBN 1-56148-376-1.
16. ZŮBEK, J. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 320 s. ISBN 978-80-7598-245-2.

Odborné články

1. Advokáti a státní zástupci hodnotili dopady společného memoranda v praxi. *Advokátní deník* [online]. 01. 06. 2022. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/06/01/statni-zastupci-a-advokati-hodnotili-prakticke-dopady-spolecneho-memoranda/>.
2. BARTOŠOVÁ, L. Rozsah dokazovania pri využití odklonov v přípravném konaní. *Trestněprávní revue*, 2007, č. 5, s. 124-128.
3. Dohoda o vině a trestu: hodnocení z pohledu základních zásad trestního práva. *Institut pro kriminologii a sociální prevenci* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/aidp_131024s.pdf.
4. FRYŠTÁK, M., ŽATECKÁ, E. Princip restorativní justice v novém trestním zákoníku. *Sborník příspěvků z mezinárodní konference Dny veřejného práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 649-660.
5. GONDEKOVÁ, Š. Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného. *Bulletin advokacie*, 2021, č. 5, s. 40-43.
6. JELÍNEK, J. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 19-25.
7. KOCINA, J. Odklony v trestním řízení proti právnickým osobám. *Bulletin advokacie*, 2022, č. 4, s. 15-21.
8. KOCINA, J. Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2020, č. 11, s. 17-19.
9. KUČERA, J. Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady. *Trestněprávní revue*, 2021, č. 2, s. 71-73.

10. MEYER, J. Plea bargaining. *Encyclopedia Britannica* [online]. 05. 06. 2022. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/plea-bargaining>.
11. MUSIL, J. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika* [online]. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>.
12. ORTMAN, W. *When Plea Bargaining Became Normal* [online]. 02. 05. 2019. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3381772.
13. PIPEK, J. Oficiální nebo dalekosáhle privatizované trestní řízení. *Právník*, 2000, č. 12, s. 1144-1181.
14. PROKEINOVÁ, M. Mimoriadne zníženie trestu v konaní o dohode o vine a treste. *Justičná revue*, 2009, č. 4, s. 552-554.
15. PROVAZNÍK, J. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekodifikací. *Trestněprávní revue*, 2016, č. 4, s. 79-85.
16. PROVAZNÍK, J., MULÁK, J. Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. na základní zásady trestního řízení. *Bulletin advokacie*, 2021, č. 11, s. 37-46.
17. PROVAZNÍK, J., MULÁK, J. Praktické dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. *Bulletin advokacie*, 2022, č. 1-2, s. 11-21.
18. SOKOL, T. Představitelé ČAK a NSZ podepsali Memorandum o součinnosti. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 1-2, s. 9-10.
19. ŠÁMAL, P., ŘÍHA, J., STRYA, J. Odklony v justiční praxi – 1. část. *Trestněprávní revue*, 2019, č. 9, s. 177-186.
20. ŠČERBA, F. Odklon jako sankční opatření. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 2, s. 33-36.
21. TERYNGEL, J. K některým otázkám podmíněného zastavení trestního stíhání. *Bulletin advokacie*, 1995, č. 9, s. 16-21.

22. TÓTHOVÁ, M. Dohoda o vine a treste, komparácia právnej úpravy. *Sborník příspěvků z mezinárodní konference Dny práva 2012*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 1615-1625.
23. URBÁNKOVÁ, M. Severočestí právníci jednali o odklonech a dohodě o vině a trestu. *Advokátní deník* [online]. 09. 06. 2022. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/06/09/severocesti-pravnici-jednali-o-odklonech-a-dohode-o-vine-a-trestu/>.
24. VANTUCH, P. K návrhu na prohlášení obžalovaného o vině. *Trestní právo*, 2006, č. 12, s. 5-15.
25. VANTUCH, P. Lze prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, posuzovat jako prohlášení viny? *Bulletin advokacie*, 2022, č. 10, s. 24-29.
26. VANTUCH, P. Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? *Bulletin advokacie*, 2023, č. 1-2, s. 23-29.
27. ZŮBEK, J. Odklony v trestním řízení a jejich současná i budoucí klasifikace. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 3, s. 53-59.

Právní předpisy

1. Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.
2. Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
3. Usnesení č. DE01/48 Valného shromáždění OSN, Všeobecná deklarace lidských práv.
4. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
5. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).
6. Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

7. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
8. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
9. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Judikatura

1. Brady v. United States, 397 U.S. 742 (1970).
2. Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.
3. Rozsudek ESLP ze dne 25. 8. 1987 ve věci Lutz proti Německu, stížnost č. 9912/82.
4. Santobello v. New York, 404 U.S. 257 (1971).
5. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2004, sp. zn. 5 Tdo 347/2004.
6. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 5 Tz 41/2014.

Ostatní

1. Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy R (87) 18 o zjednodušení trestní spravedlnosti ze dne 17. září 1987. Dostupné z: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016804e19f8.
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
3. Memorandum o součinnosti, Praha 2018. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/memorandum-o-soucinnosti.pdf>.
4. Pokyn obecné povahy NSZ č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení.
5. Poslanecká sněmovna PČR. Sněmovní tisk č. 466 z 8. volebního období. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=466>.
6. Poslanecká sněmovna PČR. Sněmovní tisk č. 510 z 6. volebního období. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=510>.

7. Poslanecká sněmovna PČR. Sněmovní tisk č. 574 z 5. volebního období.
Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=574>.
8. Poslanecká sněmovna PČR. Sněmovní tisk č. 746 ze 4. volebního období.
Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&t=746>.
9. Usnesení ústavně právního výboru č. 102 ze dne 18. ledna 2012 k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=510&ct1=1>.
10. Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád). Dostupné z: <https://justice.cz/documents/11715/0/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+T%C5%98+2008.pdf/f5e3f714-d120-4c77-912b-4eeff544775a?version=1.0>.
11. Vyhláška Ministerstva spravedlivosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).
12. Vyhláška Ministerstva spravedlivosti Slovenské republiky č. 655/2004 Z. z., o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.
13. Vyhláška Ministerstva spravdnosti Slovenské republiky č. 619/2005 Z. z., o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu.